

СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союзу“.

Рік XIV. Скрантон, Па., Четвер, 25-го Жовтня, 1906. Число 43

Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, October 25, 1906.

No. 43.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет за місяць Септембер 1906.

За померших членів і за случай каліцтва:

Відділ 113, Теодор Добаш, помер 21-о Септембра, 1906 1000 дол.

Відділ 85, Гнат Осадець, помер 25 о Септембра, 1906 1000 „

Відділ 72, Василь Даньчак, за утрату лівої ноги 200 „

Відділ 72, Андрій Звіржинський, за утрату правої ноги 200 „

Відділ 14, Василь Болецак, на удержане родани 100 „

Відділ 119, Андрій Сивик, за нездібність до праці 100 „

Відділ 114, Іван Федко, за утрату ока 100 „

Разом 2700.00

Платня головних урядників за Сеп. 155.00

Адміністрація „Союза“ за Септембер 200.77

Весь розхід вносить 3055.77

Розмет платить 5,790 членів записаних на ціле посмертне і 504 членів записаних на пів посмертного.

Крім того кожний член платить за орган „Союза“ по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центі, на Фонд Відних по 1 цент.

Разом платить: член на ціле посмертне 65 цент. а на половину посмертного 40 цент.

К. Курція, предсідатель. С. Ядловский, секретар.

А. Шарпун, касіер.

винно лати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 доларів до каси „Союза“.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Жовтень.	
25	Ч. Прова, Алдр.
26	П. Карпа муч.
27	С. Параскеви
28	Н. 21. Луїана
29	П. Любимина сотн.
30	В. Андрея
31	С. Луки еванг.

Після чотиромісячної обідки руских кольонів в Канаді, повернув др. Бачинський до Злучених Держав, звідки в кінцем сего місяця або початком сліду ючого поверне до краю. П. Бачинський є дуже вдово лений із результатів своєї обідки і прихильно сти з якою відносились до него наші Канадійці. Матеріали зібрані д-ром Бачинським вельми багаті і надіємось, що коли зіста нуть оголошені друком дадуть вірний і дуже ціка вий образ життя-буття Руси нів в Канаді та цінні вка зівки дотично того, де найліпше осідати і як заходитись в перших початках після поселення. Сі матеріали будуть надруковані разом з матеріалами зібраними в Злучених Державах в одній книжці, через що кожний читач буде міг порівняти добрі і злі сторони еміграції до Сполучених Держав і Канади.

О. Тамкевич, бувший парох в Йонкерс, Н. Й. вернув щасливо до краю, де перебуває у своєї родини.

Рускі дівчата можуть дістати роботу у фабриці в spinning room (хоч і не знають англійської мови) в Елмайра, Н. Й. Робота не тяжка, але не дуже чиста. Від першого тижня платять по 3 долари на тиждень, а опісля чим ліпше котра розуміє роботу, тим платня ліпша. Пересічно заробляють по 6 до 8 доларів на тиждень. За мешкане і варене платять 2 долари місячно, так що за 7 до 8 доларів може дівчина вихо ватись, а решту може відложити.

Від 15-го жовтня с. р. відкрити ся в Скрантон, Па. при 712 W. Lackawanna ave. школа для науки англійської мови і англійського і руского письма. Вступ і наука безплатні для всіх:

старших і молодших, му щин і женщин. Школою управляють іспитовані у чительки. Наука відбуває ся все в понеділок і п'ятницю від години 7½ вечером.

Подаємо до відома ін тересованих, що адреса „Кан. Фармера“ така: Canadian Farmer, P. O. Box 82, Winnipeg, Man. Canada.

Нове українське ви давництво. Як доносить „Рідний Край“ в Києві почне виходити неперіодич не видавництво „Всесвітня Бібліотека“ що містити ме виключно переклади укра їнською мовою класичних творів чужоземного пись менства, як красного так і науки, публіцистики і т. д. В числі перших випусків готують ся твори: Шілера, Гайне, Байрона, Беранже, Бскачтіо, Данте, Міцкевича, Словацького, Пушкіна і др. В виданню поки-що згоди лись взяти участь: Альчев ська Хр., Кибальчич П., Коцюбинський М., Кузь менко М., Олена Пчілка, Леся Українка, В. Сивень кий, Од. Романович, Л. Старицька-Черняхівська, Ів. Степенко, Г. Тимченко і Ол. Черняхівський. — Пе редплата до кінця року 2 карб. з пересилкою. Адреса для передлати: Книгарня „Київської Старини“, Безза ківська 8, редакція — Ка раваєвська 43, Ів. Матв. Степенку.

В Celina, O. вибух дня 17. сего місяця мотор газо ліновий в друкарні часопи си „Fort Recovery Journal“, в наслідок чого чотирох людий стратило жите. Рівночасно наступив вибух в притикаючій до друкарні склепці товарів залізних і оба ті вибухи знищили цілковито два дома і стай ню. Тіла розірваних в ка валки робітників не можуть відшукати.

Молода пара забита. 19 літний Frederick Golden і его 17 літна жінка, котрі тільки що вийшли від пас тора в Richond Falls, де по утечі з дому родинного пошлюбились, зістали на дорозі заатаковані через розлюченого бика і на смерть розтратовані. При чиною того нещасливого випадку мала бути червона суконка молодой пані. Мо лодята опустивши пастора, хочаби скоротити собі до рогу, удали ся через луку в сторону двірця залізничного, де мали всісти до сліду ючого потагу, щоби утечи перед погонєю ро дичів. Бика вони не спо

стерегли, аж він їх напав, а тоді утеча вже не можлива була.

Gordon пробував відігна ти розлючене звіря, однак в одній хвили зістав рогами пробитий, почім бик, ки нувши его на землю, тра тував его так довго ногами, поки той не сконав.

Жінка его так перестра шила ся, що не могла на вить рушити ся. Тоді бик кинув ся і на ню, пробив еко раз і другий раз рога ми, при чім перекинув вже смертельно ранену на дру гий бік плоту, де вона в кілька годин потім умерла.

Великий гураган в товаристві з надзвичайною аливою буяв дня 17. сего місяця на просторони кіль ка сот миль квадратних в середній Америці, а головно на побережжю стану Ni sagagua. Шкід до тепер не можливо було обчислити, бо всяка комунікація пе рервана, однак мають вони бути величезні. Село Pearl Lagoon є цілковито знище не, 9 осіб стратило підчас бурі жите.

Гарний приклад. Chi cago Clearing House Asso ciation прислав дня 16. сего місяця редактори „Chi cago Tribune“ чек на \$5,000.00 за то, що він враз з асистентом станового адвоката, Haggy Olsen, перелав Стенсланда в Ма роко. Обдарований редак тор, James Kelly, відіслав сейчас той чек до збанкро тованого банку в приміт кою, що не хоче користати з чужого нещастя і що его то більше задовольняє, коли ті гроші допоможуть котрійсь з жертв банкрутства Стен сланда.

Сліду ючого місяця почне курсовати нова ко рабельна лінія між Одесою в Росії а Нью Йорком. До рога буде тревати 16 день.

Вісти з Полтавщини. Як доносить полтавський „Рідний Край“, комітет, що заходить ся около заснова ния в Полтаві українського тов-а „Просвіта“, одержав таку відповідь: „На засі данку губернского присут ствія по справам про спілки розглядано устав україн ского тов. „Просвіта“. Дізнавшись з того уставу, що завдання товариства йдуть до того, щоб поміж народом розбудити его на ціональну самосвідомість через видаване книжок, часописий, і иншими захо дами, як скликуванем віч, закладанем недільних шкіл і т. п., і маючи на увазі, що ті заходи, якими това

риство хоче впливати на народ, вважають ся тепе рішні неспокійні часи дуже небезпечними, які можуть викликати непорядки, а ще до того Малоросія творить частину одної російської держави і про розбуджене національної і політичної самосвідомости малоросій ского народу у сей час не може й бути мови, губер нске присутствіє на основі часових законів про спілки й союзи та визнаючи, що відкрити тов. „Просвіта“ загрожуєло-б суспільному спокою, постановило відмо вити українському тов. „Просвіта“ в реєстрації.

Без вступного будуть приймати до Братства Сьв. Ів. Хрестителя в Олифанті, Па., на балю в Рускій Шко лі дня 29-го Октобра. Брат ство се числить тепер до 300 членів і має около 3000 доларів в касі.

КОМІТЕТ.

ПРИКРА НЕПЕВНІСТЬ. Коли хто з родини захоріє, радо спішить ему кожний на поміч. Зі всіх сторін збігають ся кривні і кожний приносить якийсь лік. Але при тім всім є прикра не певність, чи допоможе сей лік хорому або ні. Лиш тоді можете бути певні, що лік допоможе, сли на сла бо сти жолудка і кишок даєть хорому Тринера Гірке Ліч ниче Вино. Оно скорозміц нить недужого, вліє нове жите в него. Дасть ему здорову охоту до їди, на править діяльність кишок а тим самим верне ему здоровле. Добре травлене страви є конечним услівем чистої крові, тому Тринера Гірке Вино є зарукою пов ного очищення, відмолодже ния і свіжости крові. Здо ровому піддержить і зви шшає силу, зміцнить нерви і мязи.

Продають у всіх аптиках Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Штсбург, Па., відділ Союзу 96. Члени братства сьв. Йоана Крестите ля мають зібрати ся всі для 28-го Ок тобра с. р. на РІДНИЙ МІТИНГ. Хто не появлять ся заплатять 1 до ла-ря карі.

Порядок мітингу:
1. Отворене мітингу предсідателем.
2. Справоздане урядників братства.
3. Вибір нових урядників.
4. Погадожене важних справ.
5. Замкнене мітингу.
І. Баган, предсідатель,
І. Костюк, секретар,
Ол. Борейко, касіер.

Новий Каталог. Сли хочеш купити на Сьвята Золоті річи по таній ціні, жадай від нас по сьбдного Катога. Пришли 10 центів. Памятай, що є лише одна Crown Jewe lry Co. і що ми не уживаєм жадного иншого імені. 43-52
Crown Jewelry Co.
163 E. Randolph Str., Chicago, Ill.

ОГОЛОШЕННЯ.

ВАЖНЕ!

До Вл. місцевих Урядників Рус. Нар. Союзу і всіх членів взагалі!

На підставі ухвали IX. головної конвенції Руского Народного Союзу відбувшої ся в Scranton Pa. повідом ляю сим вас, що з початком Новембра 6. р. буду на становляти місцевих організаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів схоче заняти ся організацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного організатора. Пп. місцеві секретарі мають першень ство. — Всі зголошення мусять бути прислані най- дальше до 31. Octobra с. р. С. Ядловский, головний організатор, Box 76, Jersey City, N. J.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас Пп. Секретарі, що при ни маючи від 1. Августа 6. р. членів до Р. Н. С. маєте від кожного нововступаю чо го відбирати: 1) вступне пі сля літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цент.. 3) відзнака 75 цент., 4) кни жочка 10 цент., 5) на фонд резервовий 2 цент., 6) фонд бідних 1 цент. і 7) фонд на родний 1 цент. При вступі нових членів маєте уважа ти, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевищали 40 літ жи тья. Ті, котрі мають вище 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родження або який инший документ, котрий би по сьвідчив про їх вік. С. Ядловский, голов. секретар.

Повідомлене

для всіх відділів Р. Н. Союзу.

Пп. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кожного місяця нале жить ся повідомити мене: хто був прийнятий до брат ства, хто вимазаний; хто був прийнятий з переступ ним листом, а хто взяв пе реступний лист; хто зміняв посмертне на скільки і ко му записав; хто оженив ся; хто помер; скільки членів повістало в братстві на ці ле а скільки на половину посмертного. — Всі такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картці, котра прийде вам з кожним розметом і ту картку по кождім мі тингу або найдалше до 29-го заслати разом з де клараціями і переступними листами, если які будуть, на адресу:

Theo. Labowsky, Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної спра ви прийде вам сліду ючий розмет, а котре братство не пришле такого повідомленя на час, то его розмет буде такий сам, який був попе редний, а члени, котрих братство хотіло прийняти або вимазати, не будуть прийняті ані вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30-го замикає ся ра хунок членів і розсилає ся розмет.

Теодозій Лабовский, рекорд. секр. Союзу.

Читайте і

На підставі ухвали Конвен ції „Союза“, кожде братство принадлежне до „Союза“, по

В галицькій школі.

Нарис на тлі правдивої події.

День 13-го липня торжественно заповідав ся для шкільних дітей.

На дворі була прегарна погода; сонечко підходило, а легкий легот вітру потягав від ліса і приємно лоскотав спігнілі лиця дітей, що в порозкиданих горстках сьвяточно вистроєна, товпила ся коло шкільного будинку. Між нею, як пестрий цвіт в огороді, видніли всілякої краси хустинки на головах дівчат, а у деяких, позаплітаних у одну косу, маяв вітер густо поначіпланими до коси мережками, стяжками та лентами.

Супроти здоровля і вдоволення тих малих, вичепурених дітей самий будинок являв ся живим контрастом і був гейби насмішливою іронією, що тут жерело науки і керниця цілючої води.

Назв'язка, похила хата з малими шибками у вікнах, а з високим тонким, деревляним кошином, майже нічим не відрізняла ся від звичайної селянської хати, і коли би на оддалі не стояли з дощобігити виходи, а на подвір'ю не галасувала купа дітей, ніхто і не збаг би, що се школа. Навіть дзвінка коло неї не було.

І нині вона нічим не нагадувала сього, про що так діти поважно розпитували. За те при воротах повішали два з білого і червоного полотна ушиті прапорці, нагадуючи щось не буденне.

Дітвора почала скучати, бо деяке бігло на „якзамент“ навіть не мавши нічого в роті; аж нараз надїхала повізка, заїхала перед школу і висіли з неї „польський ксьондз“ і якась пані та пішли до школи. Хоч в селі було аж двох руских сьвященників, жаден з них не був делегований на се торжество і жаден з них не явив ся. А польський ксьондз приїхав аж з містечка, віддаленого о дві милі.

Почав ся попис.

Діти відспівали побожно: „Serdeczna Matko“, і почало ся перепитоване з різних елементів знання.

Ксьондз тимчасом переглядав книжочки, призначені на нагороди пильності, з польськими написами, а врядагоди звертав ся до пані, показуючи їй щось з книжки.

Нараз звернув ся до учителя з пропозицією: „може би що з нашої історії!“. Учитель зараз надув губи, розглянув ся по класі і почав питати про „Казимержів Локетків, Ягелів“. Один з учеників дуже гарно popisував ся, хоч в его вимови видно було, що що то руска дитина. Відповідали досить плавно і инші діти, а пані, що сиділа за столом, аж сіяла відрадістю. Зійшла бесіда і за оборону Ченстохови і за „бунти козацькі“ і за славних лицарів Чарнецького і Вишневецького. В очах дітей Хмельницький вийшов бунтівщиком, а Ярема лицарем. За теж про руску історію ані згадки не було, навіть про Володимира Великого.

Керувало ся серце у другого учителя Русина, що стояв з заложеними в зад руками в куті і сумовито глядів на руских дітей, що то з несвідомо так повивчували ся польської історії і своїми непорочними серцями величали тих, котрі їх нарід розпинали на шибеницях або вбивали на палі. Величали ідею „вольності шляхетської“, хоч самі щенята рускої крові не знали, як то обильно та „кров розливалася від тої золотої вольності шляхетської, що не оден може ще з їх прадідів впав трупом на лаві від тої польської култури.

Прийшла черга і на учителя Русина. Діти відчитали якийсь уступ, та ксьондз заодно переглядав книжки і був рівнодушний до того, що читали і як читали. Учитель став відпитувати. Був се уступ про люблинську унію.

Учитель доривочно спитав про короля Данила, щоби вияснити ту добу рускої історії, коли то галицька Русь дістала ся під правління Польщі.

Та і се не подобалося ксьондзови і він почав про щось головно розпитувати в управителем. А коли учитель в розбіжних питаннях намагав ся показати дітвора, що унія люблинська була плябовим замахом на знищене автономії Литви і Руси, отже найбільшим лихом, яке мало вести до винародовлення обох сих народів, ксьондз встав і заявив, що попис скінчив ся.

Відтак повстала пані з місця і почала говорити едукативну річ на тему любови у відношенню громади до двора і аж розплакалася на згадку теперішніх сумних часів, занепокоєних страйками.

Опісля встав ксьондз і яко „предсідатель“, ушкварив до дітей ось таку проповідь:

„Діти! Я бачу, що ви горнете ся до книжки, як пчоло до меду; я бачу, що ви би хотіли її попросту зїсти; але — будьте пересвідчені, що се не добре. Я вам се, я ксьондз, говорю. А що правду-кажу, наведу вам отсе знану мені історію. Був собі в однім селі „файний“ господар. Він мав хлопця, котрого посилав до сільської школи. Ходив він до школи, вчив ся, писав, читав, рахував, а батько радів ним і тішив ся, що буде мати з нього підпору і поруку. Підро-

сте хлопець, пішле його до плуга, хлопець заробить все якийсь крейцар, а то що навчить ся, придасть ся йому на то, щоб його Жид не обшакровував. Та не так стало ся. Десь довідав ся той „хлоп“, що хлопця можна післати до дальшої школи до міста. І завіз його до Тернополя, до учительської семінарії. Собі від губи відіймав, на лаві зарабляв, а хлопцеві посилав. А хлопець купував газети, читав, і начитав ся з них такого, що аж йому в голові перевернуло ся. І веде що? І зваріювал! А знаєте, що то є варіят? Варіят, то такий чоловік, що у нього нема всіх дома, що він на людей кидає ся, гей звир, а його мусять вязати шнуром і відставляти до шпиталю, до Львова. І варта то читати? Я вас прошу, не читайте тих газет! Як вам дають, не беріть! Як тато принесуть до дому, то паліть! Бо то є образа Бога, то є гріх, то Содом і Гомора, що їх за такі гріхи Пан Біг сірчанним огнем знищив. Тому геть з газетами! Проч в Содомою і Гоморою! А ви собі жийте по божому — без книжок, як ваші батьки жили: чесне, по людски, без шуму, без страйків, в мілосці з двором, з панамі; то і Бог вас буде любити і вітчизна буде з вас мати пожиток і славу — що дай Боже! амен“.

Усів.

Перед очима дітей станула страшна картина: син хлопа — варіят через газети; газети — се образа бога, Содом і Гомора з сірчанним огнем, що Бог з неба сишло за читане газет; і все то так спугало дітей, що вони майже слезавим поглядом гляділи перед себ, немов питали ксьондза: на що він то все говорить, коли вони газети навіть і не виділи, бо в їх селі і читальні нема.

Деякі з них, що їм відома була тайна з життя учителя Русина, гляділи вистрашено то на нього, то на ксьондза, бо в оповіданню добачили провокацію о собі учителя. Ся історія з хлопським сином дотичила його.

А він стояв похнюплений із спущеними до долу очима і лиш важко зітхнув.

Відтак підійшов до ксьондза і подикував ему за те, що зволив своєю особою принести честь сій маленькій шкільці.

Приступив оцісля до передної лавки, а опершись руками об гранку, піднесеним голосом почав:

„Діти мої! Як вас люблю — а люблю вас як мати свою дитину“...

В тій хвили брикнула йому з очей гамовані сльози, як з обильного, приваленого каненем жерела.

„Діти мої! На ту урочисту мою любов до вас, закликаю вас і кличу: „Читайте! просьвічайтесь! Ідіть до сьвітла вказаними вам шляхами, не уставайте в борбі з тьмою, злобою, лицемірством і неволею, бо тільки той нарід...“

І не докінчив, — бо діти виходили за преміями, покликувані управителем.

Учитель зігнорований, почервонів ще дужше і повільним кроком вийшов з салі.

Покликано Дерчука, ученика, що найкрасше відповідав історію. Та хлопчина розплакав ся і заявив, що нагороди не прийме. Що його просили, що його розпитували по причину: ні, тай ні. Лиш хлипав і шлюхав. Управитель положив нагороду перед нього, та він навіть не глянув. Стали діти виходити втішні, раді, деякі сумні і розчаровані. Пішов і Дерчук. А нагорода, дві книжочки і конфедератка, так і остала ся на лавці.

Позір! Позір!

Вже вийшов

„Календар щастя“ на рік 1907

Зміст дуже цікавий. Ціна одного примірника 18 крейцарів (вже в почтою). Хто замовляє що найменше 5 пр., дістає 1 даром. Адресувати так:

Микола Грабчук, Чернівці, друкарня „Австрія“.

СПИС КНИЖОК.

які можна купити в Миколі Грабчука в Чернівцях, друкарня „Австрія“.	
1. „За красою“, альманах в честь Ольги Кобилянської (з її портретом), в гарній оправі.	4—
2. „Пестрі звуки“, поезії Сьльа Яричевського (з портретом), в чудовій оправі.	230
3. „Відгук“, поезії Лесі Українки, в гарній оправі.	160
4. „Земельне питання в соціалізм“	1—
5. „Збірник пісень“	40
6. „Пам'яті Михайла Драгоманова“	30
7. „Гумористика“, книжочка смішного і веселого М. Грабчука.	24
8. „Дві новелки“, Олександра Шинтика	20
9. „Галицько-руський політичний календар“	20
10. „На ярмарку“, оповідання.	20
11. „Ізза загального виборчого права в Австро-Угорщині“	10
12. Календарі в роки 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, які містять дуже цікаві розвідки, оповідання і всілякі поради (визначена ціна)	20
13. „Чи є тепер панщина“	10
14. „Про Козаків, Тотар та Турків“	10
15. Подорожні члени „Народної Бібліотеки“ в р. 1905.	10

Адресувати треба так:

Микола Грабчук в Чернівцях, (Австрія), „друкарня Австрія“.

Гроші треба посилати з гори. Хто замовляє що найменше за 5 доларів, дістане 25 проц. опушту.

КАРТИ З ВИДАМИ

наших славних писателів можна дістати у Миколі Грабчука, Чернівці, друкарня „Австрія“. Менше як за 1 кор. не висилає ся.

3 Росії.

Правительственный комунікат.

Дня 6-го вересня 1906 р. оголошений слідуєчий урядовий комунікат:

Від двох років революційний рух більшає. Особливо від весни с. р. нема майже дня без нового злочину.

Оружні повстання, військові бунти в Севастополі, Свеаборгу, Ревлю і Кронштаді, морди, сповнювані на поліційних урядниках і агентах, страшні замах і рабунки ішли безперервно одні ва другими. (Тут комунікат вчисляє коротко морди і замах, сповнені с. р.). Сі злочини явно показують, що революційні організації старають ся перешкодити спокійній діяльності правительства, підкопати лад, ослабити чуйність і всякими можливими способами знівечити творче жите в державі. Ще навіть перед розв'язанем Думи революціоністи з одного боку приготували оружане повстання при помочи армії і фльоти, а з другого боку змагали ся викликати аграрний рух, котрий зруйнував би цілу державу. Революційний рух мав мабуть підпору зі сторони крайних жерел, котрі дістали ся до Думи і старали ся взяти у свої руки езекутиву, а Думу перемінити в конституанту. Поводжене революції мало бути заповнене різними агітаціями і средствами пропаганди із сторони членів Думи, котрі ділали під охороною посольської ненавистности. Рівночасно стреміли до загачення економічного життя при помочи генерального страйку.

Коли по розв'язаню Думи скоро усмирено бунтів Кронштаді і Свеаборгу, а генеральний страйк не удав ся; коли починено енергічні зарядження проти аграрних розривів, скрайні революційні групи хотіли влагодити вражінє свого неповідження і перепинити творчу діяльність правительства. Сі скрайно революційні групи рішили тероризувати край і правительство при помочи замахів на внесих державних чиновників. Хоч такі терористичні вчинки свідчать скоріше о немочи революції, чим о успісі задуманого оружаного повстання, всеж такі жорстокість, в якою їх сповнювано, викликала серед мас заколот, навіть далеко більший, чим довготриваючий революційний рух. Яка-ж є задача правительства в таких відносинах? На се одна тільки відповідь: Остаточні цілі і плани правительства не повинні бути змінені під натиском таких злочинних замахів.

Можна сего або другого усунути з дороги, але не можна убити ідеї, котра правительству присьвічує, не можна зломити волі правительства, котре поклато собі метою привернути моральний хід життя і свободу праці. Злочини революціоністів вправді утрудняють сповнене сєї цілі, але вона не може бути зависима від випадкових подій, і правительство мусить всіма силами стреміти до її сповнення. Злочини мусять бути безусловно придушені. Коли держава не зробить ім скоро кінця, тоді всякі заміри, що мають на цілі забезпеченє існування держави, будуть звичені. Для того правительство супроти насильства ужисвоїє сили. Обовязком держави є революцію придушити, ско революцію, котра хоче присвоїти собі власть і старає ся перевести нові, протисупільні засади, щоби всео знищити. Люкальні власті дістала подрібні інструкції, як поборювати сї живила. На тих, котрі не виступлять з всякою енергією і котрі спротивлять ся волі царя, спаде тяжка одвічальність.

Адміністрація все учинить, ужисе всяких легальних средств, щоби положити кінець пропаганді насильства. А коли би сій пропаганді удало ся викликати аграрні розрухи серед темних мас, то сї розрухи будуть придушені оружанною силою, а одвічальність за жертви спаде на агітаторів. Правительство узнало, що звичайне судове поступоване не відповідає теперішнім відносинам, і уважає konieczним тимчасове заведенє постанов о чинностях полевих военных судів до судження тяжких злочинів в тих околицях, в котрих оголошено военний стан або скріпленої охорони.

Поступоване перед тими судами і виконанє присуду буде відбувати ся після згаданих постанов зараз по доконаню злочину. Разом будуть видані тимчасові зарядження о підвищенію кар за пропаганду серед війська. Хороба, на котру терплять наша вітчизна, викликала konieczну потребу приноврєння організму до відносин, і треба зломити скорше усунути, бо животні сили держави є наражені на вичерианє. Тому усі зарядження, конечні до забезпечення життя і свободи праці, є лиш средством а не цілю; а робота, яку треба посвятити реформам, заповідженим царем, вимагає довшого часу. Було би великою похибкою уважати придушенє злочинних замахів одинокою цілю держави, а забувати о причинах, які сї аномалії викликали. Правительство не може — як собі сего поодинокі групи бажать — здержати ся з усякими реформами, викликати занепад в публичнім житю а цілу свою увагу звернути лише на усмирєне революції.

Рівновж в теперішніх відносинах в Росії не мало би цілі і не відповідало би її інтересам, посвятити ся лише переведенню ліберальних реформ в надії, що тоді революція стратила би на силі і упала би. Революція не бере ся за реформи, котрі саме правительство вважає konieczними.

ми, але стремлять до зручності державного ладу і монархії і заведени соціалістичного правління. Супроти того програма правительства е: стреміти до удержання ладу і до оборони народу перед переступствами революціоністів. Правительство здає собі ясно справу з того, що потрібні є різні закони, котрі або мусять бути полагжені Думою і державною радою, або мусять бути безпримовочно видаєні. Інші справи опирають ся на засадах, заповіджених в царских манифестах, а їх частинна розвязка не може нарушити законодавчої діяльності Думи, котрої понятє є вже усталене. В першій радї ходять о аграрну справу. Правительство дає місцевим кругам спроможність приступити безпосередно до діла поправи долі хлопів в околицях, в котрих замало землі. Чесна праця на місці збере матеріали для Думи, котрі уможливають їй розвязати сю скомпліковану квестію.

Має ся також видати деякі не терплячі проволочки постанови в справі горожанської рівності і свободи віроісповідань. Правительство бажає знести обмеження хлопів-старовірців і їх права законом унормувати. Так само і жидівська справа буде предметом розваги в тім напрямі, які не потрібні постанови, що ділають лише підбурюючо, могли би бути зараз знесені. Вудуть розглянені постанови, що означують відносини Жидів до російського народу.

Правительство передвиділо збільшене числа народних шкіл, заведене обов'язкової загальної науки і поліпшене матеріального положення учителів народних шкіл. Тому вставило уже до бюджету на 1907 р. на сю ціль півшеста мільона рублів.

Дуже багато є проектів, котрі мають бути предложені Думі. Крім основних законів, закону о зборах і пресового закону, займає ся правительство цілим рядом інших дуже важних справ, як свободою віроісповідань, особистою ненарушимістю, горожанською рівністю в душі існуючих постанов, поліпшенем долі хлопів, поправою долі робітників, заведенем місцевої самоуправи, котра має творити зв'яз між адміністративними і автономічними органами, дальше заведенем земств в балтійських, північно-західних і полудневих провінціях, заведенем земств і автономічних громадських управ в польськім Королівстві, зміною локального судового поступованя, реформою середнього і висшого шкільництва, заведенем доходного податку і реформою поліції в душі сполученя державної поліції з жандармерією. Віймові постанови для охорони ладу і публичного спокою будуть зведені в оден єдиний закон.

Вкінці займає ся правительство приготуваннями роботами до скликаня народного згромадження в душі царського указу.

Правительство поставивши собі завданє удержати повагу держави, лад, і перевести конечні реформи, в повній надії, що легальні праці будучої Думи будуть успішні, думає, що має право полагати на симпатіях розумних верств суспільности, котрі бажають утихомирення в державі, а не наразування її на небезпеку.

Правительство не видить своєї задачі в тім, щоби придумувати свободну думку, виявлювану в пресі і на прилюдних зборах; однак коли ті средства виявлюваня волі народу мають бути уживані в цілі ширеня революційних гадок, правительство не заважає ся усіма средствами перешкодити тому, щоби средств поступу уживати до розкладу і насильства.

Погром в Седльцах.

„В морю крови затоплю революцію“, сказав міністер Столипін. Кровожадний злочинець, що хоче ухитити за цивілізованого чоловіка, хоче адусти революції! Місто дати людям їх людські права, замість усунути надужиття чиновників і дати людям волі місто неволі, замість дати людям можливість жити і розвивати ся — мордує ся тих людей, невинних, бідних і подавлених, мордує ся їх з „намащенням“. Духа, що рве ся до свободи, розум, що жадає своїх прав і волю чоловіка, що рішена є добути кращих условн життя, — хоче премієр російських міністрів адавити в сей спосіб, що виколєє штиками очі бідним жидівкам, ломить кольбами ноги прилітним дітям, а молодцям пакує кулю в лоб. Власність приватна є „св'ятою“ і не можна її нарушити. А щож „власність приватна“ бідних жидів? Вона не є св'ятою. Єї можна забрати, конфіскувати, загартати. Жидівські доми руйнує ся кулями арматними і огнем, жидівські меблі ломить ся, річи вартісні складають жовніри і офіцери і доперва в їх карманах набирає отся „приватна власність“ ціки св'ятости!!

Се називає ся „ліберальний“ міністер і так хоче він давати революцію. Ось що зробив сей Столипін в останніх днях:

Є в Польщі місто Седльце, місто числяче около 25 тисяч мешканців. Місто досить мале, без промислу, бідне. Переважну часть мешканців єго становлять малі жидівські ремісники і гандлярі.

Від двох тижнів ходила по місті чутка, що військо буде різати жидів. Без ніякої причини, без ніяких признак, без революції рішили офіцери і жандарми урядити різню, от так щоби собі погуляти, викрасти собі погуляти, і ніби нащо ся вдасть і ніби на-

страхати революціонерів по інших містах. Але жовніри остролюжского полку заявили, що не будуть мордувати спокійних мешканців — але противно будуть стріляти до кожного хулігана і рабівника. По такій заяві вилофали остролюжский полк, — а спровадили инший, лібавский. Жовніри сего полку вже раз гуляли підчас погрому в Вілімстоці.

На даній з ратуша сигналі почав ся погром рівночасно в кількох місцях міста. П'яні офіцери захочували жовнірів до грабежи і мордів. Жовніри вишвалювали двері до склепів і рабували, що попало до рук, годинники, ізолоті і срібні річи, гроші, що не могли зрабувати, те повишчили і поломали, 10 домів спалили, два розвалили кулями арматними а більше як 180 склепів зрабували. На усіх улицах не лишила ся ані одна шибя; усі вікна повибивали жовніри кулями карабіновими. Двері і стіни подірвані також кулями.

А в помешканях кров і трупи, вулиці також заслані трупами і залиті кровію. Сто сімдесять людей погубило, п'ятьсот віднесли тяжкі рани. На улиці ждала смерть кожного через два дні, в дома також, на стриху так само. Люди ховали ся по пивницях. Але і там знаходили їх жовніри і в страшний спосіб мордували, виколєвали очі, пороли животи. До шпиталя, де лежали ранені і хорі, жовніри стріляли через вікно і двері, а кулі відбивали ся від стелі і стін, убивали недужих.

Утечи з міста не було куди, бо усі виходи з міста заставлені були війском; військо не пускало нікого на дворець жидівський; хто тамтуди ішов, того розстрілювали.

Погром тривав два дні, а війском командировав підполковник Тіхановский, п'яний звівір.

Як теж оправдує „ліберальний“ міністер Столипін сей погром перед св'ітом? Просто ніяк. На що має сей звівір оправдувати ся зі свого морду перед другими цивілізованими товаришами в Європі? Правительство російське знає добре, що ніяке правительство європейське і пальцем не кивне о обороні нещасних людей, а навряд еще заохоче царя Миколу до витревалости і більшої енергії.

А чи адавлено тим погромом революцію? Ні, єї не адавлено, бо придумати революції не можна. Революція мусить дістати се, чого вона потребує і тоді сама устане. Хлопи мусять дістати землю, а усі жителі Росії волю. Усі морди і злочинства не виратують царату, — але він сам знайде смерть в тім морю крови. Царат чує се. Але коначи хоче знищити злочин хоча би цілий св'іт. Кров червона осліплює чиновників і царя, а сопух крови одурює тих крово-

жадних вампирів. Шалють і дуріють, аж местна рука революції і їх досягне і кровавий над ними зробить суд.

Господарство.

Значіння соли для домашніх звірят.

Сіль в кожній постаті чи то яко сіль камінну (в брилах або муцях), чи яко вапну (в топках), чи також яко сіль для худоби (опоку) — дуже радо, а навіть дакомо споживають домашні звірята. Помимо того не є вона в строгім значіню сего слова поживою, а лише конечним додатком до поживи. Конечним додатком називаємо єї д'ятого. бо є вона складовою частию звірячої будови, а знаходиться ся також у мясних тканках і в крові звірят, де має дуже важну задачу до сповнення. Сіль помагає до відбудованя ткани і до очищення крові з надміру потасових частин. Крім того сіль подражняє покармовий провід, спонукує до виділюваня більше слани та більше жолудкового соку сильного квасу, що все разом впливає дуже корисно на легше травленє. Значінє соли проте для звірячої будови тіла є дуже велике і тому треба її уважати за конечний додаток до поживи для домашніх звірят. Помиляють ся однак ті господарі, що думають, що скількість і якість пащі найлегше дасть ся заступати, коли давати худобі бога соли. Бо оскільки сіль подавана звірятам у відповідній, конечній скількості, є для будови тіла звірята здорова і конечна, то з другої сторони сіль подана в надмірі, особливо в той спосіб, що звіря мусить прийняти більше, як в дійстности потребує, може спричинити дуже гріані забурєня в будові звіряти. Сіль є сполукою хлору зі содом; оба єї тіла суть в малій скількості потрібні для звірятам; але в більшій скількості, особливо хлор, сує трутиною для звірят, а також і для рости. Тому то як грудка соли дістане ся до жолудка, заким розпуститься, викликає запалєне слизових болон. Більші скількості соли, подавані звіряти через довгий час, викликають хронічне сильне затроєне, дуже небезпечне в наслідках і трудне до усунєня. З того виходить, що скількість соли, яку можемо дати звірятам без шкоди, є ограничена, а залежить від рода звіряв, а заразом від поживи яку звірята їдять. Стверджено приміром, що звірята мясоїдні, як пес і кіт, майже не потребують соли, коли противно звірята рослиноїдні потребують її досить багато. Причиною того є головню склад поживи. Пожива звірята мясоїдних має рівномірні скількості солей потасових і хлорових, підчас коли в поживі рослиний переважають потасові соли. Отже тут лежить головна потреба впровадження до тіла звіряти кухонної

соли, аби при єї розкладі можна випровадити з крові надмір потасових солей. З домашніх звірят найбільше соли потребують вівці і кози, менше вже рогата худоба, еще менше свині, а найменше коні. Коні при живленю вівсом, сіном і січкою можуть зовсім обійти ся без соли, а як не дістають поживи в верві, то треба їм додати оден до двох деків на день на одну пшутку, залежно від зросту і ваги. Тільки при живленю бульбою і січкою треба би підвиєшити додаток соли, але не більш як на три дека. Для свиний вистарчить, як їм дамо денно три до чотири грамів на сто кільограмів живої ваги; лише вимково тучним можна додати більше, але найбільше десять грамів ваги на день. Рогата худоба потребує соли відповідно до свого розросту і ваги. Найбільше потребує соли молодник (але не телата сучі) і молочні. За зовсім вистарчаючу скількість приймає ся чотири до шість грамів на сто кільограмів ваги денно; тому то середні давки соли на середню пшутку випадають: для молочних коров півтора до трох деків, для молоднику оден до двох деків, для робучих волів два до три дека, для бугаїв і волів опасових три до п'ять деків. Для овець і кіз з огляду на малу їх вагу вистарчить денно два до шість грамів. Найліпше давати звірятам сіль у великих брилах долизаня; тоді кожде з них в'ужие її тільки лише, кілько дійсно потребує. (При тім треба уважати при даваню соли вівцям, аби вони овець не стикала ся зі солею, бо вівці можуть научити ся злого звичаю об'їдати власну вовну, що дуже злі має наслідки). Однак, з огляду на се, що додаток соли має не лише сповнити своє властиве призначенє, але також має окрасити подавану звірятам поживу, дадати їй смаку і заохотити звірята до єї спожитя, треба її проте давати або в дуже дрібнім роздробленю, на прим. змелену мучку і докладно зцікою скількостію поживи вимішену, або також призначену скількість соли розпустити у воді і току водою, так званою ропою, сухою поживу змочити докладно і вимішавши так, аби і сіль була як найрівномірнійше розділена. Однак треба памятити о тім, що сіль не є поживою, а додатком до неї, що датки соли більші над потребу не заступають ані якості ані скількості поживи, а можуть господареві нанести поважні шкоди. Отже доповненє і зміцненє поживи тільки через докупно поживи, як грису, макухів і т. п., є вказанє, а сіль має бути лише додатком.

— Хто прийме мені докладні адреси своїх знайомих перебуваючих в Америці, тому випишу в презенті або малу Австрію або Америку, або красну книжку до молєня.

John Nemeth,
457 Washington Str. New York City.
Коли пошлете адреси, напишіть, що вичиталисьє оголошенє в „Свободі“.

Болючі крижі і члени
тратять біль і штильність після
нілїорозового натєртя

Д-ра Ріхтера
Нотвичним
Пейн Експелером

Фаміліїне средство вживанє по многих краях як ліч проти Руматизму, Сіятини, Болю в боу, Невралгїї, Болю в горлі і грудях, Болю голови і зубів.

Продають по всіх апіках по 25 і по 50 центів.

F. A. RICHTER & CO.
215 Pearl Str., New York.

ПРИСМАКИ З КОМАХ.
Париский Petit Journal запитав конгрєс французьких гігієністів, що радять тепер в Парижі, чому не їмо слимаків, гусільниць і т. и. ласосців. Учені кажуть, що тіла комах містять в собі багато поживних субстанцій. Звісний астроном Ляланд ішов звичайно перед обідом до городу і щоби набрати апетиту, споживав там кілька тузнів св'їжих гусільниць, вибираючи окази найтовстїйші. На єго столі находив ся все замкнений кошє, повний павуків, о котрих астроном говорив, що пригадують єму найніжнійший смак опріхів, а гусільницї — мїкдалів. Звісна річ, що метканці Перу уважають оден рід гусільниць шовківницї найбільшим присмаком. Бразилїйські Індіани дуже ласі на гусільницї, що живуть на листю бамбуса, а инші любують ся в мурашках, кулаках і т. п. Париский конгрєс займав ся свого часу дуже ревню тою справою. Учені агодали ся єднодушєно, що молоді маєві хрущі є знаменитою поживою, подаючи навіть припис, як приладжувати з них кшкку: „Вєре ся пів копи хрущів, товче ся їх в моздірі і перєсіває ся крізь сито. До легкої юшки додає ся води, до тяжкої оливи. Та юпка належить до найдобірнійших присмаків“. Дальше радять приладжувати тісточка з мурашок. Треба лише вибирати мурашки червоні, бо ті смачнійші. Одєн англїйський подорожний приладив обід, що заслує будь-що будь на увагу. Складав ся він з таких страв: юшка з хрущів, солєні слимаки, червоні мурашки з оливою і оцтом, євєрський смажені на маслі, шєршені на молоці, паптетика з гусільницї, тісточка з пчїлє на меді.

Зол. годинник і ланцушок
ДАРОМ
ЗОЛОТЕ ПЕРО ТАКОЖ.
Правдїво, золоте перо гарантованє пошлєчуєванє 14 к. золотом, приходить в гарній скриньчї. Продають єго асїду по 2 дол. Пшїли нам 50 п. і, свїїй адрес а ми випишемо Тобі се гарне перо і 25 вслаєних золотих річїх по 10 ц. одна. Коли їх продам і дістанєм 2.50 дол. вадержи собі 50 центів а нам пшїли 2 дол., тоді ми випишемо тобі євєсім даром Американський золочений годинник, гарнатований, що буде держати добре час. Можете дістати мужський або жіночий годинник і не буде тебе коштувати ні цєнта. Вислєлаєм для ділчат перлове перо і хрєстик єли волєть се ємісто золотого пера за 50 центів, які тобі авєрнуть ся, коли продаш золоті річи.

CROWN JEWELRY CO.
Dept. 187, 183 E. Randolph St., Chicago, Ill.

„SVOBODA“ (LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished
on application.

Entered as second-class matter July 16
1903 at the post office at Scranton, Pa.
under the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“

Головний редактор для руского народа в
Америці і орган „Р. Н. Сомы“,
видається щотижня в Четвер
і коштує:

В Америці на 12 місяців\$2.00
До старого краю на 12 місяців \$2.00
В Америці на 6 місяців\$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“
через Книгарню Шевченка ул. Театраль-
на ч. 1, Львів, а російські Українці
через Книгарню „Кітської Старини“
Бессабіна 14, Київ.

Оплатувати газету треба все-
гда з гори.

Гроші треба посылати в режистрова-
ній листі, або через експресовий, або
почтовий money order (моя ордер). Мо-
жет бути, що в картонку, котру доставляє
лість, поштаря або агента на експресовій
офері, пішлить нам, бо без того ми не
можемо грошей дістати.

адрес:

„SVOBODA“

Box 353,

SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби его адрес змі-
нили, мусить подати нам, крім
нового, також свій старий адрес.

Встид і ганьба.

Помимо сего, що до Спо-
лучених Держав приходить
по кільканайцять тисяч
Русинів щороку (а може
і більше) і мимо того, що
в Сполучених Державах є
до 400.000 Русинів — до
сеї пори нема ще ні одного
руского переводчика (ін-
терпретера) в імміграційнім
домі на Еліс Айленд або
як наші звуть ще по ста-
рому в Касел Гарді. Кожда
інша народність має там
по кількох своїх вступни-
ків лиш Русини не мають
— а чому? Про свою
власну байдужність
і лінивість.

Становище такого пере-
водчика є добре, платня
\$1.200.00 на рік, є се служ-
ба державна, легка і діста-
ти єї не трудно, бо іспит
на такого переводчика зов-
сім простий.

Від такого переводчика
вимагають, щоби здав іспит
в добрім успіхом (не мен-
ше 70 процент) з слідуєчих
предметів: спеловане (сва-
дязоване) 20 англійських
слів; арифметика (додаване,
відтягане, множене і ділене
цілими числами, звичайними
і десятичними дробами);
писане листу, який мусить
мати не менше 125 слів;
краснопис; відпис з дру-
кованої чистої копії; пере-
клади з руского на англій-
ське і з англійського на ру-
ське або і інші мови які
кандидат знає. Кандидат
мусить мати не менше 20
літ і бути горожаном
Злучених Держав. Кождай
хто хоче здавати такий іспит
мусить вперед внести
подане до United States

Civil Service Commission,
Washington, D. C. на від-
повідних бланкетах (Forms
304 і 1141) які на жадане
дістає від повисної комісії.
Ті бланкети мусить точно
виповнити і чим скорше
васлати до Вашингтону, а
в час іспиту зголоситись в
призначені місця для
закладання тогож.

Минулого місяця (20 се-
птембра) був одентакий іспит,
але видно що не найшлись
відповідні кандидати, бо U.
S. Civil Service Commission
оголосила знов конкурс на
Interpreter of Syrian and Ru-
thenian, Immigration Service,
під No. 1883. Іспит відбу-
деш вже 14 Новембра, 1906.
в різних містах Злучених
Держав.

Всі Русини, які хотіли
складати сей іспит повинні
сейчас написати до U. S.
Civil Service Commission,
Washington, D. C., просити
о forms 304 і 1141 і спис
місцевостей де будуть іс-
пити, подаючи заразом, що
хотілиб здавати іспит на
такого переводчика. Мож-
ливо, що котрий Русин
дістав би се місце. А мож-
ливо, що станеє так як
минулого місяця. Редакція
„Свободи“ розписала кіль-
ком інтелігентним Русинам
листи, щоби здавали сей
іспит, але одні не були
схвильовані, другі не хоті-
ли, треті занедбали і вий-
шов пшик!

Чиж дивно описиля що не
маємо ні одного вступника
на Еліс Айленд, що пере-
водниками для наших лю-
дей є жиди, поляки, слова-
ки і другі лиш не Русини
і що наших іммігрантів за-
писують москалями, поля-
ками, словаками і всім
іншим лиш не Русинами.
При сій нагоді звертаємо
увагу наших інтелігентних
хлопців і дівчат, що кож-
дого року є до обсаджено-
ного державних місць, де-
які з них навіть дуже до-
бре платні, треба лише
вдати відповідні іспити і
старати ся о них.

Хто хоче, дещо ближше
про се знати, нехай напише
до U. S. Civil Service Com-
mission, Washington, D. C.
по книжочку Manual of
Examinations. Оя книжочка
нічого не коштує а дає
всякі поясненя.

Не всеж Русинам лиш в
майнах та фабриках робити,
або склянки мити та тарелі.
Можна і треба братись
також до других занятій,
лише більше рухливости,
житя і енергії.

Раби на вільній землі.

Чим горшок накупить
там і воняє. Правду сеї
поговорки бачимо в житю
дуже часто, особливо на
Русинах тут в Америці.

В старім краю товкли
нашому Русини все в го-
лову про доброту та при-
хильність „найяснішого
тата“, і ось він наслунав-
шись сего і в Америці не
годен позбутись тих „висо-
ких ідей“ і готів кидатись
на всякого, що важить ся
поветати протав „маєстату
Найяснішого Тата“.

„Gazeta Polska w Brazy-
lii“ в Вересня 1906 року,

ч. 36 і 37 подає кілька про-
тестів, які для цікавості
тут подаємо:

Protest.

W numerze 34 і 35 b. r. pisma
tutejszego „Polak w Brazylii“ u-
poważyło sie pewne podejrzanе in-
dywiduum nazwiskiem Hempel,
podpisawszy sie jako redaktor wy-
żej wymienionego pisma, rzucić sie
na majestat Cesarza Franciszka Jó-
zefa I, który nie tylko od wszyst-
kich narodów zamieszkujących kra-
je austriackie jak i węgierskie, lecz
i od innych tak w Europie jak i
w całym świecie a osobliwie od nas
słowian w Galicyi jest poważany.

Jakkolwiek pismo „Polak w Bra-
zylii“ swoim antikatolickim i an-
archistycznym występowaniem,
wzywającem do rzucenia sie brata
na brata, dzieci na rodziców, wzy-
wającem do zbурzenia kościołów i
wszystkich praw boskich i ludz-
kich, nie zasługuje na inne miłoś-
chyba tylko szmaty przynoszące
wstyd całej kolonii polskiej, my
kolonisci przybyli z Galicyi, poczu-
wamy sie do obowiązku zaprote-
stowania przeciw niegodnym i po-
dłym wystąpieniom tak „Polaka
w Brazylii“ jak i niedzemu przy-
błędzie Hempelowi, teje obecnie
redaktorowi.

Kurytyba, 1 września 1906.

W imieniu kolonistów zamiesz-
kałych w Kurytybie.

Jan Kutny, Wasyl Kaszuba,
Jan Duma, Tymoteusz Kupczak,
Aleksy Lemaczynski, Maryan Ka-
czalowski, Józef Megas, Jan Kur-
czak, Jan Budota, Jan Bigus,
Piotr Kupczak, Michał Szatkow-
ski, Teodor Semków, Jan Cimer-
man, Dymitr Szarko, Józef Czmyr,
Mikołaj Tryzub, Gabriel Rawa,
Aleksy Kotowski.

Telegram.

Kolonisci z Galicyi Polacy i
Rusini, protestują przeciw niecz-
nemu rzuceniu sie Hempel i całej
redakcyi „Polaka w Brazylii“ na
osobę Najjaśniejszego naszego Mo-
narchy. Cześć Mu a dzięki Jego
zastępcom Ministrowi i Konsulom
za opiekę.

Marechal Mallet 4—9—1906.

Jan Zancko

i 237 podpisów.

Prudentopolis 7—9—1906.

W imieniu kolonistów galicy-
jskich polaków i rusinów prote-
stujemy przeciw niedzemu występie-
niu nieznanego indywiduum Hem-
pla jak całej gazecie „Polak w Bra-
zylii“, za poważenie rzucenia sie
na Najdostojniejszego cesarza
Franciszka Józefa I, tudzież za je-
go anti-religijną i depreczą wszel-
kie prawa boskie i ludzkie działal-
ność i uważamy ich za osobniki po-
zbawione czci.

Polacy i Rusini z Prudentopolis
360 podpisów

Prudentopolis 7—9—1906.

Rusini galicyjscy zamieszka-
li w Prudentopolis przesyłają wyrazy
oburzenia i pogardy dla Hempel,
naruszającego w nieczny sposób oso-
bę Najdostoj. Monarchy austr. tak-
że przeciw całemu „Polakowi w Bra-
zylii“ za jego anti-religijne i an-
archistyczne tendencje. Zastępc-
com jego Ces. i Krol. Mosc. Pa-
nom Ministrowi i Konsulom w
Brazylii, wypowiadają słowa naj-
serdeczniejsze podziękowania za ich
działalność.

Andrzej Hucajluk i 700 podpisów.

Часописи „Polak w Bra-
zylii“ не дістаємо і статі
п. Гемпеля не читали ми, о-
днак в кождім разі не мо-
жемо надивуватись рабству
галицьких Рутенців, що на-
віть тут на вільній землі
ляжуть руку, яка била їх
в краю і через котру они
мусіли аж за море втікати.

Є се сумне свідодтво
убожества політичного ви-
хованя усіх тих Русинів,
що підписували повисні
протести, а ще гірше сві-
доцтво для тих, що їх так
виховали.

Лист із Старого краю.

Хліборобські страйки в Схід-
ній Галичині.

Від великого страйку в
1902 р. страйки по руських
селах у Східній Галичині
стали звичайною появою,
яка повторяла ся що року,
перераховуючи ся тільки на
зиму, коли нема хлібороб-
ських робіт. Але сего року
страйки по наших селах
почали ся при незвичай-
них обставинах і тому ви-
кликати з боку властей
більші утиски й переслі-
дування, як попередних ро-
ків (очевидно, з винком
1902 р., коли утиски були
так само великі).

Підчас акції за виборчою
реформою не раз говорило
ся по вічах та писало ся в
газетах, що коли би „Ко-
ло польське“ протівило ся
справедливий виборчий ре-
формі, треба буде гене-
ральним страйком підчас
жнив примусити польську
шляхту, якої інтереси за-
ступає „Коло польське“,
уступити волі народу. Се
була одна причина, чому
галицькі власті до сего-
річних страйків так пильно
приготовляли ся. І хоч по-
тім, коли побачило, що ви-
борча реформа вийде чи не
користнійше для польської
шляхти, як для руського
народу, ніхто генерального
страйку ані не пропагував
ані не проголошував, поль-
сько-шляхотські газети ці-
ле літо все таки писали,
що генеральний страйк був
проголошений, лише не
здав ся. А тимчасом він
„не вдав ся“ тому, бо ні-
хто не думав генерального
страйку в політичних ці-
лях (т. е. в сім випадку за
виборчою реформою) робити,
тільки страйкували там,
де економічні обставини
(нявська платня і т. п.) пер-
ли до страйку.

Друга причина, чого га-
лицькі власті сего-річного
страйку так бояли ся, се
революційний рух на ро-
сійській Україні. Там селя-
ни, бачучи, що від прави-
тельства нічого доброго не
можна сподівати ся, поча-
ли самі робити порядок на
своїй землі. Проганяли ді-
лчів, палили їх двори, а
землю забирали для себе.
Правда, поки-що не вдало
ся ще українським селя-
нам завести порядку на
своїй землі, — на се вони
ще за мало свідомі, за ма-
ло з'єдинені, а російське
правительство занадто силь-
не, — але вони вже сту-
пили, може й несвідомо,
на той шлях, яким робу-
чий нарід найпевнійше дій-
де до цілі: взяли свою
долю в свої власні ру-
ки. Отже австрійське пра-
вительство бояло ся, аби
сей селянський революцій-
ний рух не перекинув ся
з російської України до Га-
личини, й тому виступило
так остро протав сего-річ-
них страйків; бояло ся се-
го й російське правитель-
ство, бо чим ширший про-
стір обхопить революція,
тим труднійше сильним
світлом сего впорати ся з
нею, й ходили навіть ві-
сти, що російське прави-
тельство звертало ся до ав-

стрійського, аби се не до-
пустило в себе до ніяких,
навіть часто легальних на-
родних рухів, бо коли з
них розгорить ся такий о-
гонь, як у Росії, то труд-
нійше буде його вгасити.
І так з повисших при-
чин австрійське правитель-
ство поріпило взяти ся се-
го року до страйків по на-
ших селах острійше, як по-
передних літ, а що найви-
шій уряди в Галичині зай-
мають польські шляхтичі
або прихильники польської
шляхти, то вони тим рев-
нійше взяли ся до пере-
слідування страйків, які
були звернені протав поль-
ських ділчів.

Страйки почали ся в нас
сего року ранньою весною.
Найперше застрайкувала
по багатьох дворах двір-
ська служба, яка в той час
відновлює звичайно умови
найму, а далі почали страй-
кувати й поденні робітни-
ки при весняних роботах у
полі. Весняні страйки обя-
няли повіті: буцацький,
товмацький, сокальський,
пізнійше прокинули ся з
особливою силою в повітах
гусятинським і підгаєцьким.

Уряд почав з самого по-
чатку виступати дуже о-
стро. До села, де вибухав
страйк, в'їздив звичайно у-
рядник староства з жандар-
мами й слухав двірську
службу, аби вертала до ро-
боти на дотеперішних у-
мовах, а непослушних за-
микав на підставі якогось
передконституційного па-
тенту до арешту за злома-
не службової умови. А жан-
дарми не тільки пильнува-
ли страйколомів, аби їх хто
не зігнав з роботи, або аби
самі не втікли, коли в них
пробудить ся совість, але
навіть самі робили дворам:
виносили страйколомів істи,
доглядали панської худоби
і т. д.

Особливо острі форми
приврав страйк у повітах
гусятинським і підгаєцьким.
До обох повітів спровадже-
но крім жандармів бога-
то війська, аби перед сві-
том показати, що в тих по-
вітах справді якийсь вели-
кий бунт, коли аж війська
треба, а страйкуючих селян
аби так налякати, щоби ім
раз на все відхотіло ся
страйку.

Найбільше повозвали со-
бі власті в підгаєцьким по-
віті, славним із т. зв. Му-
жильовської історії, т. е. із
страйку в Мужиліві. Тут
ще навіть не було страйку,
тільки люди радили ся, чи
і як робити страйк, якуже
двір спровадив страйколо-
мів під охороною урядни-
ка староства й жандармів.
Роздражені тим, місцеві
робітники устроїли кілька
спокійних демонстрацій: пі-
шли походом до страйколо-
мів на поле представити
ім, аби ім не псували за-
рібку, демонстрували пе-
ред двором, перед коршмо-
ю, в якій тоді запивав ся
війт — панський запрода-
нець, але все те робили
спокійно, без ніякого на-
сильства. Однак власті
зробили з того зараз вели-
кий бунт, до села прий-
шло військо, приїхав слід-
чий судія, й заложивши в

дворі судову канцелярію,
почав арештувати на кого-
вказував двір і війт та від-
силати арештованих у кан-
данах, окружених військом,
до повітового суду до Під-
гайців, а звідси до окру-
жного суду до Бережан.

Перед жнивням видав ц.
к. намістник Галичини о-
кремний маніфест „до сіль-
ського населеня“, в яким
заявляє, що правительство
не допустить до змарнова-
ня плодів на рілі і тому
хто не хоче втратити за-
рібку й дістати ся до кри-
міналу, а то й упасти від
кульки, нехай навіть не
пробує страйкувати, бо вла-
сті при помочи жандармів
і війська адавлять кождий
страйк.

І справді як лиш наста-
ли жнива, всі повіти, в я-
ких уже були страйки на
весні, або в яких власті
сподівали ся нових страй-
ків, обсаджено жандармами
й військом, так що наші
спокійні села виглядали як
в стані облоги.

Підчас літних страйків
найбільше розголоси на-
брала справа дворового
арештованя о. Петра Пе-
трицького з Колоколина в
Рогатинським повіті. Отся
справа не має властиво зі
страйками нічого спільно-
го, бо о. Петрицького а-
рештували не за страйкову
агітацію. Перший раз а-
рештовано о. Петрицького
1-го серпня, аби доставити
його до відбутя кари а-
решту, на яку васудив його
ц. к. комісар др. Кантор
на підставі передкон-
ституційного патенту за о-
бразу жандарма в урядо-
ваню. Сеї образи мав допу-
стити ся о. Петрицький
тим, що коли жандарм хотів
розігнати дозволені ста-
тутот читальняні збори в
Чагрові, о. Петрицький
звернув його увагу, що він
поступає протав закона й
нехай ліпше пильнує по-
рядку в селі. За се васу-
див його комісар др. Кан-
тор, який урядовав тоді в
повіті в військом, аби не
допустити до страйків, на
8 днів арешту. Намістни-
цтво наслідком рекурсу змен-
шило кару на три дні, а
староство, замість вівзати
засудженого письменно до
відбутя кари, писало по
него комісара Кантора в
жандармами й військом, ті
напали на дім о. Петриць-
кого вночі й навіть не да-
ли йому повечеряти й ві-
брати ся в дорогу, тільки
виводили його майже в со-
рочці, завили в уланський
плащ і так відвезли до а-
решту.

За пів місяця з'явив ся
знов комісар Кантор в о.
Петрицького, аби доручити
йому якесь урядове пись-
мо. А що о. Петрицький
писем у польської мови не
приймає, через що від дав-
на веде війну з рогатин-
ським староством, то комі-
сар Кантор хотів з ним
знов почати суперечку. Та
о. Петрицький, боячи ся,
аби чим не образив урядо-
вої особи й не пішов знов
до арешту, мовчав. Тоді ко-
місар Кантор арештував
його за „грізну поставу“
й відставив до повітового

суду, але слідчий судія, переслухавши арештованого, випустив його зараз на волю. Се друге арештоване стрілило о. Петрицького 17 го серпня й відбуло ся так само брутально при помочи жандармів і війська як і першого разу.

Як бачите, причиною арештованя о. Петрицького не була страйкова агітація. Староство мало вже з давна на нього око за те, що він не хоче приймати ніяких урядових писем по польськи, й переслідувало його що-раз більшими грошевиими карами, які одначе не помагали. Тоді староство постановило зломити о. Петрицького арештом, а ужило до сего жандармів і війська власне на те, аби показати людям, що на чоловіка, прихильного страйковим, має воно як найострійше поступоване. І так, хоч о. Петрицького арештували не за страйкову агітацію, то його справа звязана зі страйковим рухом, бо вона служить наглядним доказом, як галицька власть не здержить ся перед нічим, аби лише допекти людям, прихильним страйковим, користаючи при тім з доброї нагоди, що має в місці жандармів і військо, яких прислано, аби не допустити до страйку. Значить, коли на страйковим терені є військо, то політична власть уживе його не тільки против страйкуючих, але против кожного, хто їй не на руку.

Судові власті пішли під час сего річного страйку підлад політичним. Староство доносило, де „бунт“ а суд вислав зараз слідчого судю, який при асистенції війська (для більшого постраху!) арештував „бунтівників“. Арештованих прокураторія обжаловувала зараз о злочин, а суд тримав аж до розправи в слідчим арешті. А коли родини арештованих вносили просьбу, аби їх випущено з слідчого арешту, радна палата просьбу відкидала, а були й такі випадки, що сам слідчий судія змушував арештованих, аби відrekli ся просьби своїх родин, грозячи їм, що коли будуть просити ся на волю, то посадять довше в слідстві й дістануть на розправі більшу кару. А в актах записувано, що обжаловані не мають нічого против слідчого арешту й не хотять на волю. І коли за яких сто літ ті акти попадуть у руки якому ученому, то бідачиско буде собі ломити голову, як то могли бути колись на світі такі дивні люди, що не хотіли в арешту на волю.

Судових розправ з приводу страйків було чи-мало і хоч судили дуже строго, то все таки мало кого за судили за злочини, а тільки, аби ратувати гонор власті, вишукували якісь дрібненькі провини й палили за них дуже часто зовсім недрібненькі кари. Богато були й таких випадків, що обжалований просидів у слідстві кілька тижнів, а на розправі дістав кілька днів або й зовсім нічого.

Найголосніша судово розправа була за вище згадані події в Мужиліві. На лаві обжалованих засіло 76 людей: 54 мужчин і 19 жінок, у віці від 14—70 літ. Прокураторія закинула їм разом 104 злочини і 61 провину, за що 46 ом грозила кара від 1 до 5 літ в'язниці, а решті менші кари. Розправа почала ся перед карним судом у Бережанах 16-го липня і тривала 6 днів, скінчивши ся виправді не так страшно для обжалованих, як сего домалася як акт обжалованя, але все таки дуже остро, коли зважити, що властиво нікому не доказано ніякої вини. Але саме бажане страйкувати против двора, — чи се не страшна вина в очах галицьких властей. Адже не даром сказав прокуратор при кінці своєї промови: „Промоу о строгий вимір кари, бо нехай високий трибунал зважить, що в Мужилівській справі ходить о щось більше, бож мужилівські розрухи дали привід до страйків у цілім нашім окрузі, й остракара повинна вплинути як примір для інших“. Значить, карайте їх не за те, що вони провинили ся, тільки за те, що сьміли подумати про страйк і дали привід до страйку! І суд послухав прокуратора й увільнив лише 19 людей, а решту засудив: 18 за різні злочини на в'язницю від 3 тижнів до 6 місяців, разом на три роки й пів місяця в'язниці, решту за різні провини на дрібніші кари арешту від 2 днів до 3 тижнів.

Згадати треба, що під час сего річних страйків перший раз появили ся проби терору. Правда, був се тільки початок, перші несьмілі проби, звернені не против головних ворогів робучого народу — дідачів, тільки против їх посіпак і страйколомів, яким якась невидима рука нищила ярину, викошувала конопі і т. д. Але судячи по галицьких відносинах, за тими першими, несьмілими пробами терору підуть у дальших роках сьміліші, звернені безпосередно против дідачів та їх покровителів — уряду. Адже селяни добре бачать, що галицькі власті вважають не законним кожний страйк і за кожний страйк, хоч-би він відбувався як найспокійніше, що раз лютіше карають. А коли вже все одно за участь у кождім страйку терпіти, то в такім разі чому не уживати під час страйку кожного зброю, яке тільки пошкодить противникови?! А російська революція також не за горами й руські селяни в Галичині давчать ся від своїх братів з російської України не одного доброго способу на дідачів.

І так, коли відносини не змінять ся, аграрний терор у Східній Галичині не за горами...

27-го жовтня 1906 р.

М. Л.

Пробуджене України.

Наче громом поразила нас вість про репресії против української преси, які проявили ся в ревізіях та арештованях в київських редакціях. Українська преса відразу станула на височині свого завдання, а як понімала свої обовязки, нехай стане доказом горяча відозва „Рідного Краю“ до Українців, яку отсе наводимо у повному змісті:

Коли Україна прокинулася серед сучасного глибокого руху, що йде по всій Русі, вона побачила все своє лихо, всю недолю свою.

Найгірше лихо, котрого жахав ся незабутний великий Тарас Шевченко, скоїлось!

Україна, справді, зосталась за того без усього, що було в неї найдорожше. Все, що має кожен нарід, она позбулась. Її приспали злії люди, як каже Тарас, і за час цієї летаргії (сну) одібрали все, що можна.

Не кажучи вже про автономний устрій, з яким Україна почала спільне життя з Росією, вона позбулась і того демократичного ладу, що ставав ґрунтом життя вільного колись краю. Скасовано її освіту, віднято у народа язик. Навіть власне ймення, яким відрізняє себе кожен нарід від другого, зникло; український народ забув, як його звуть.

Тяжкий стан, який побачила коли історія, в такій мірі, при такій численности народу, та й чи побачить в друге!

От серед яких умов Україна починає нове політичне громадське свідоме життя.

Без своєї освіти, без провідників її, без певної культурної зброї, зрабований, знасилений народ виходить на боротьбу за соціальне та культурне поліпшення свого життя.

Чи здолає він, чи звоює собі ліпшої долі, коли навкруги оточує його „висша культура“, узброєна усіма засобами утиску, експлуатації?

Чи зможе він піти поруч з рухом, до якого причпилася ціла російська держава?

Для України се питання стоїть дуже остро.

На його відповісти можна тільки:

Мусить!

Україна мусить стати поруч з усіма країнами держави й йти одностайно шляхом поступу, шляхом щиро демократизму, і національної свідомості.

Бо інакше український народ жде ще гірша доля: різниця умов боротьби за добробут і різниця засобів цієї боротьби від часу до часу все буде збільшуватись і народ все більш буде підлягати експлуатації, утискови.

Отже кожен, хто розуміє сучасне становище політичного та громадського національного життя, хто відчуває в собі справжній демократизм, мусить пе-

рейнатись думками про реальну роботу на користь народови, для визволення його від ланцюхів економічних, з в'язниці — до світа добробуту й самосвідомості.

Український нарід потрібує помочи, потрібує свідомих і щирих робітників. Україна — то чистий „демос“, то народня нива, не загнущена ніякими плевелами.

Праця на ній — щиро народня праця.

Ми знаємо, що багато щирих робітників, свідомих Українців живе поза межами України. Там инше життя, инші обставини його, нема близького ґрунту, до якого можна було б прикласти зараз руку.

Вони відірвані від народу, від рідного краю... Хіба думкою можуть линутися до свого природного ґрунту, до свого народу.

От через що в сей пекучий час, коли на черзі разом повстало безліч питань, що вимагають негайного розважання, коли народні потреби вимагають вдовольнення і голосно висловлюють ся перед суспільством, мимоволі з душі вилітає поклик до земляків, які відчувають вагу „слухного часу“ для України.

— До купи, земляки-постушці, до купи!

Ідьте на Україну, ставайте в ряди робітників! Роботи багато, корисної, вдалої роботи. Просвіта народних мас, економічні питання, розгортання і плекання науки, штуки, організація громадських сил — от той ґрунт, на якому знайдуть на Україні роботу всякі свідомі українські сили.

І суцї на Україні, вірні сини рідного краю, всі сили вкладайте для одновлення народного життя, закладайте найширші організації робітників для добробуту свого народу.

Тож — єднайтесь Українці інтелігенти коло народного діла на Україні.

Права селян в Росії.

Оногди російське правительство знесло різні правні обмеження, якими були звязані особи, що належали до селянського стаду.

Року 1861-го скасовано в Росії панщину і крпаки одержали волю „на свободний труд“ — як оповідало ся в царській маніфесті. Але висвободивши більш як 20 мільонів селянського людю з крпацької неволі, тодішнє правительство не тільки нічого не зробило, щоб селян зрівнати в правах з иншими горожанами держави, а ще навпаки, подбало про те, щоби змозі відокремити їх від людий иншого походження, як то: шляхти, духовенства, купців і инших. З сими наміром надано бувшим крпакам свій окремий волосний суд, окрему самоуправу і т. и. Окрім того установлено окремі закони селянські, обмежуючі селян що до прав з люд-

ми инших станів. Прими-ром: як селянин хотів здохнути собі ті права та привілеї, які дає урядова служба, то мусів просити громаду, щоб она виключила його. Селянам не дали такої права по своїй уподобі учати дітей в середніх та висших школах, хоч би достатки й дозволяли їм се робити. Обмежено також селянина в праві вибору занятя, з якого він хотів би жити. І місця свого життя селянин не мав права по своїй волі міняти, а також не міг він свободно розпоряджати своєю власністю.

Вже по кількох роках показало ся, що всі ті обмеження селян в їх правах не годять ся з новими умовами життя, з новими умовами того самого „свободного труда“, котрий по-благословив був маніфест 1861-го року. З року на рік ся суперечність зростала і заострювала ся. Саме життя ломало ті вузькі рамки, в які оправили їх закони. Мимо того ці закони істнували аж до останнього часу, хоч самому правительству робили вони багато клопотів, а селянам прикростий. Нарешті Росія дожила до маніфесту з 30-го жовтня, котрий мав зрівнати в правах всіх підданих російського царя. Мимо сего маніфесту російські селяни лишили ся далі невольниками обмежуваних їх права виняткових законів. По маніфесті контраст між новими умовами життя а правним становищем селян виступив ще острійше. Сю справу порушила була Дума і в своїй відповіді на престольну промову зажадала зрівняння прав селян з правами прочих горожан Росії.

Думу розвігнано заки вона встигла виробити і ухвалити дотичний закон. Тепер само правитель-ство згодило ся на се, що сказала була Дума і заняло ся ревізією законів про права селян. Наслідком сих заходів є офіційальне донесене про правительственний проект знесення обмежень в правах „людий крестянского стану“, що стоять в суперечности до маніфесту з 30-го жовтня. Заповіджені знесення згаданих обмежень суть однак поло-виною діла в справі повного зрівняння селян в правах з иншими горожанами. Довершене діла правитель-ство полишає будучій Ду-мі.

J178

Допись.

З Форт Вилем, Онт., Канада.

Дня 23-го Септембра с. р. звідав Форт Вилем Др. Ю. Бачинський. Перебув ту два дні, і оглядав тутешні всі фабрики і роботи, де наші Русини роблять, та їх мешкани, де проживають в Форт Вилем, Порт Артур і Вест Форт.

Не ганив він а рівнож не хвалив канадських зарібків і говорив, щоб тільки їхали до Канади на

зарібки, котрі думають брати фарми, і щоб брали фарми не в Манітобі, лише в Саскачевені і Альберті, де наші рускі фермери краще господарюють і в короткім часі подоробляють ся навіть великих маєтків.

Дякуємо Др. Ю. Бачинському за его неутому працю, в котрій слідить за добробитом нашого руского народу, щоби показати нашим братьям в краю, котрою стежкою будуть могли йти найбезпечніше шукаючи „за насущним“.

Желаючи щасливої подорожі працаємо Тя дорогий досліднику нашого гаразду і злиднів.

М. Бабин, Е. Чеховский.

Жертви

на Хлопський Страйк в Галичині.
О. В. Гривнак, Ботлер, Па. 10.00
Попередньо 10.00

Разом

\$20.00

Посьвідки.

I.

На 883, словами вісімсот вісімдесять три Борок, котрі Народний Комітет у Львові, ринок ч. 10, отримав від Вп. Володимира Гнатюка яко прислану збірку американських Русинів.

Львів, 15-го вересня, 1906.

Народний Комітет

Александр Темницький,
касієр Народного Комітету.

II.

Закордонний Комітет Української Соціально-Демократичної Партії, буючої Р. У. П. квітусе отсим відбір суми триста сорок і п'ять (345) корон, пересланої Шановною Редакцією „Свободи“ на руки д. В. Гнатюка та засилає сею дорогою шпурю подяку так Шановній Редакції за збирання жертв як і подяки жертводавцям за самі жертви.

У Львові, дня 15 вересня, 1906.

В. Левинський,

член Закордонного Комітету.

Добродій Стефан Танчаковський, нотар в Золотім Потоці, на якого руни вислано 250 ворон для жертв в Лядській, не зволив прислати своєї посьвідки.

Рівночасно дякуєм Впов. В Гнатюкови за его безкористну поміч в доручуванню грошей адресатам.

Редакція „Свободи“.

Уже вийшов

„Запорожець“

сїчовий налендар 1907 рін.

Містять він межі иншими: 3 ілюстрації з життя „Січів“, що так славно розвивають ся мимом переслідування польських властей в Галичині. Невзаний досвід портрет гетьмана Дорошенка з відповідною статтею. Портрет Романа Сомбатровича. Підручник для „Січів“: пожарничий, гімнастичний і правний. Нові сїчові пісні. 10 сїчових заповідів. Оповідання „Про Івана Рила“ та „про те, як Іванову маму мордували, а він косити ішов і инші.

Оден налендар коштує для Америки враз в пересилкою 35 центів американських.

Найліпше замовляти більше примірників, бо тоді послужу рекомендаціям. Адресуйте так: 43—44

Адміністрація

Календаря „Запорожець“ в Коломиї (Австрія, Галичина).

Замовляйте скоро, бо розійде ся!

Де є?

Об. Теофіл Юрек. Нехай зголосить ся по лист від Теодора Борсуля з Grand-stone, Pa. до редакції „Свободи“.

SVOBODA

Box 353, Scranton, Pa.

Збирайте жертви на „Хлопський Страйковий Фонд“!

А що пов., читачі — чи не „благополучні“ і не характерні виводи гаспадина Савчука? Та ще й які?!!

— Ах ви нещасні, й недопечені тверді писаки! То ни ще і в сім вільнім краю і то за гріш того нещасного руского робітника, осьміляється кормити его подібними сплетнями? Чи у вас панове нема вже і крихітки, если вже не люцкого, то хотай християнського чуття? Бо доведіть мені, яким правом сьмієте ви плюяти в очи тому рускому робітнику, і за його криваву цю захвалювати йому се, через що тисячі змушені були полишити старих батьків, матери, родину, виречись вірної дружини, дітей, покинути милий—рідний край, а тікати в чужину і у чужих глядати захисту перед відвічними п'явками неповинної нашої крові? Яким правом ви безстыдники осьміляється ще захвалювати робітникам тих, котрі в імені темного авторітету ведуть в багнетом брата против брата, сина против рідного батька?

А все те лишень за для задоволення чортівських примх, нібито Божих помазанців і їх завушників? Схаменіть ся небачні!

А щоб при помочи преса змалювати в робітників подібні теорії — на те треба бути вже, если не схирилим рабом до найнижшої ступені, в цілім того слова значінню — то безстыдним запродавцем, сьвідомим свого діла — падлюкою!!!

Михайло Беля.

Д. М. Петрицкий.

редактор „Гайдамаків“ розіслав між американських Русинів слідуочу відозву:

Родимці!

Прикро мені Вам сказати, а мушу сказати, що чую жалю до Братів Русинів в Америці і думаю, що самі признаєте, що жалю той оправданий. Бо повольте, що спитаю Вас: Що мають народні діячі робити більше понад це, що я роблю, щоби побудити як найширші круги до спільної роботи, аби спільними силами помагали єї вести, а не приглядали ся лише здалека, як другі мувають ся? Що ті діячі мають більше робити, щоби весь нарід зрозумів вагу тої борби і, що се справді пора послідная єсть?, щоби зрозумів, що єї успіх тим більший, чим ширший загаль бере в ній участь і підпирає єї? Врешті, що народні діячі мають більше робити і які доводи мають давати більше, щоби загаль пізнав загалу, яка єму йде і способи, які від нього ратувати ся? Що мають робити, щоби загаль вірив, їх чесній роботі і докладав всіх сил, щоби єї скріпляти і підпомагати? Скажіть Брата, що мають робити?! Чи мають час від часу на довід кавадок тіла собі втяти, чи трохи крові все пустити, чи що властиво? Бо я виджу, що наш загаль стоїть непорушно, хоч і бачать, як поодинокі его

діячі тягнуть ярмо і зносять найтяжші переслідування, так якби се не розходило ся о добро цілого народу, а тільки поодиноких людей. От возьми мою роботу. Не щоби хвалити ся, бо єї знаєте з „Гайдамаків“ і з інших газет, але власне, щоби виказати слушність мого жалю, пригадаю Вам деякі факти з мого життя. Не буду згадувати тих часів, як мене влаштували в школу, а тільки те, що як учителя за народну роботу переслідували, але возьми ті з послідних 10 літ, як в р. 1897 мене видали були вороги на смерть нанятій товпі своїх поєіпак, як в р. р. 1900 і 1901 по кілька разів арештували і знов жидівську товпу наймали до нападу, як в 1902 р. за ведене штрайку вивили безневинно 4 неділі і Бог знає, кілько були би мене тримали, коли бим був 8 днів не відкинув всякої поживи, як відтак засуджував мене суд за „Гайдамаків“ на кари грошеві і 3 місячну в'язницю, як винаймали клеветників на мене минулого року, а сего року видали на мене два маніфести до хлопів по руськи і по польськи, одним словом відітхнути не дають, чи мені, чи другим, що таку роботу роблять, а предсінь наш загаль дивить ся, видить, що робить ся, видить, що самі вороги показують, яка страшна для них та робота, а мимо того не стараються єї підпирати і розширювати, тільки дивлять ся, як вороги нищать тих, що до народної роботи дають почин. І справді вороги відразу оцінили, що той штрайк з 1902 р., який я викликав, цей універсал, який я видав в 1902 р. в справі шкіль для неграмотних, ті кличі за організованем селянських бурс, те здема-скуване на цифрах шкільного розвою, те організоване парцеляції при помочи зарібкової еміграції, це безпощадне пятноване угодової політики і хрунів політиків і взагалі всяких не-виразних доріг — що це все є завдатком нашого розвою і визволення з під їх пановання. Однак ся робота мусить піти скоршим кроком, бо вороги почали йти такою навалою, що готові нас засипати. Треба отже сю роботу скріпити і розширити так, щоби не було на кулі земській одної душі руської, яка би прецінь в якийсь спосіб не старала ся доложити і своєю цеглу до тої роботи. Але до того конче треба підпирати головні артерії-жилки єї роботи, а крім того ціла сїть дрібніших жилок і нервів повинна розносити сю відновлену кров по цілім тілі. Найдрібніші нерви мусять працювати, бо інакше параліж. Як найширший загаль мусить роботу пізнати, нею заінтересувати ся, бо інакше він і пальцем не кивне, щоби єї наперед рушати. Тимчасом сотка тисяч народу, навіть не знають, що „Гайдамаки“ голосять! Звідкиж вони запалать ся тим ба-

жанем і обовязком спільної борби? Що буде спонукувало ті несвідомі маси підпирати ту борбу? А в результаті, звідки я буду мав силу взагалі дальше з успіхом борбу вести? Се прямо скандал, як мало у Русинів часописий, а й ті слабенько дихають, а редактор оден з другим і се хотів би перевести і це з'організувати і сю люку заповнити і ту заткати, шарпає ся, мучить ся аж до здоху та не годе і частини перевести, бо загаль спить, не помагає. Ту кажуть: люди бідні. Отже я відносив ся там, де зарібки більші, до американських виселенців, просив: Братя помагайте ширити „Гайдамаків“, буде подвійна користь і часопис скріпить ся і національна свідомість скріпить ся та побудуть нові робітники для нашої ідеї. І щож? Трох людей знайшло ся, що шарпнулось троха і вже змучили ся. А я не шарпаю хвилями, а тягну ярмо як віл, кости тріщать, здорове чорт взяв, а тягну до здоху. І скажіть Братя, чи Вам не був би так само жалю? Правда, та праця не йде за марно; але коли Ви ясно бачите, кілько то народного поля перелогом стоїть, як вороги захоплюють его в свої руки, бозна, як не помагає Вам его заорювати, то у Вас буде мусило серце з жалю пукати. Ви ж бачите, що йде живо — не те, що що року вертає, але це, що раз на 100 або й на 200 літ для народів приходить. Ви через 5 літ заповідаєте: Родимці! йде живо, йде переломова хвиля, ладьте сили і кілько мож захоплюйте більше поля, — і до того самі своїм приміром і своїми муками показуєте, яка важна хвиля йде, а загаль з маленькими виїмками байдужно собі гуляє. Скажіть чи се не боліло би Вас?

А тепер гляньте. Жнива вже прийшли. Прийшов перелом для нас і ту в Австрії і в Росії. Ту реформа і там. Народ не приладив сил і з порожніми руками виїде. Але ще не всьо страчене. Жниво, на яке цілий вік чекає ся, не кінчить ся в однім році. Воно ще літами потребає, так як збіже і овочі не всі нараз доходять. І я вже тепер не буду чекав, аж котрий з Вас надумає ся мені в роботі помагати, а прямо висилаю кожній місцевості по троха своїх видавництв і прошу Вас усердно постарайте ся о кольпортера, щоби їх розпродавав. О скілько знаю, то там діти займають ся кольпортажію друків. Най же й руські діти приучують ся до цього. Великого зиску матеріального не робить, але зиск моральний, що помагає зростови національної і горожанської свідомості, що скріплює нашу боеву силу, що врешті підпомагає боеву організацію в родиннім краю, се хіба величезна користь.

Від розпродажи даю 25 прц. рэбату, так від часописи, як і від книжок.

Родимці любі, Краяни дорогі! Думайте собі о мні, що хочете, судіть як хочете, бо суд о народних робітниках доперва по їх смерті є вірний і повний. Тому мені байдуже, як хто тепер мене судить, а то тим більше, що до посмертної оцінки мені вже мабуть не дуже далеко. Тому я кажу, думайте й судіть як хочете — я позваляю і годжу ся. Одного тільки не позваляю і на одно не згоджу ся, а то щоби ви сю роботу, яку на Вас вкладаю злегковажили. Не вільно! Я пишу Вам вираз, що єї літа будуть рішати о судьбі цілого руско-українського народу, о судьбі всеї Руси-України! Треба отже збудити всіх до одного, бо в таких хвилях ніхто не сьміє на своїм постерунку відпочивати, ніхто не сьміє тільки про себе й свої вигоди думати! Не сьміє! бо відтак весь нарід і дальші покоління терплять. Всі відтак покутують за те, що в слушний час занедбано, не допилювано або не зроблено. От длятого Ви мусите, Ви обовязані помагати будити весь загаль, щоби ставав до борби, до невинної праці за добро, честь і долю цілого народу.

Треба отже будити свідомість нашого положення і способі рятунку, треба ширити розумінє народних справ, треба викресувати у загаль героїського духа і духа саможертви, вкінці треба аби весь нарід брав участь в тій загальній борбі. А до того треба конче ширити такі часописи, і видавництва, котрі се на меті мають і тій справі служать. А що „Гайдамаки“ се роблять, се хіба аж надто звісно.

Тому то я кажу: Родимці! Краяни дорогі! Робіть, кажіть, думайте і судіть мене як хочете, але сю роботу безупинно, без віддиху робіть, а в першій раді ширіть „Гайдамаків“, бо вони велику поміч дають в роботі, вони будять ті сили в людей, які спокійно дрімають.

Я сказав що Ви не сьмієте ся відказати від цієї роботи, та не щоби я мав силу примусити вас, але що я перекажу потомности по моїй смерті, до котрих людей удавав ся з зазивом до спільної роботи, виказуючи єї konieczність, а хто що робив. Бо хоч ми океаном розділені, але роботи море не змие. Єї слід всюди буде видний.

Викоруйтеж в книзі історії невисипуючу працею своє імя. Най буде в ній записане, що в тяжкій переломовій хвилі, Ви зробили це, що на Вашім місці було до зроблення, що Ви допилювали цього, що на Вашім постерунку було до збереження.

А там ви маєте Русинів; Ви маєте їх зберегти від винародовлення, і привести до того, щоби они всі вляли

участь в загальній праці над відродженем народу, маєте їх закріплювати, щоби збирали, щоби громадили матеріал до відбудови нашої вітчизни! А тим матеріалом: Просвіта, наука, штука, богацтво і героїська саможертва.

Родимці! Я певний, що Ви се будете робили, і в тій певности Вас здоровлю сердечно і через Вас засилаю сердечний привіт всім ширим Русинам і Русинкам, так з Галичини, як і з Угорщини та з Росії.

Ваш аж до загины

Михайло Петрицкий.

З відозви єї виходило би, що майже вся робота, яка ведеть ся на галицькій Русі, спочиває на плечах д. Петрицкого. Що д. Петрицкий має заслуги, сего не перечимо, однак знаючи де-що про галицьких Русинів, так поодиноких людей як і цілих партій, мусимо сумнівати ся, щоб все те, що д. Петрицкий про себе пише, відповідало дійсности. Робота народна, яка ведеть ся тепер в Галичині є надто скомплікована і обширна, щоб могла бути виконувана одним хоч би і як дужим чоловіком або навіть лише під его проводом.

Відозву сю містимо з обовязку дньовника, бо она адресована спеціально до тутешних Русинів.

На Боевий Фонд

в Галичині

За руки ред. „Свободи“:

П. Стецюк з Бремонд, Тексас
жертвував 1.00
Попередню 832.88
Разом \$833.88

ПАМ'ЯТАЙТЕ НА ХЛОП-СКИЙ СТРАЙК. ФОНД!

Помагайте собі самі

Хто не хоче, або не може довше терпіти зимна, або не хоче більше працювати у фабриках, а хоче жити у краю із кращим кліматом, нехай роспитає нас про British Columbia.

Тут клімат прехороший, край овочевий. Місто Vancouver сильно зростає і має перед собою світлу будучність як одинокий найлучший порт над Тихим Океаном. А землі коло міста зростають в ціні, тепер як раз купувати.

Ми парцелюємо великі фарми і заселяємо нашими людьми. Нехай би сьмо мали хоть одну нашу кольонію над Тихим Океаном.

Зарібки тут добрі, в майнах, лісах і трачках а й дівчат багато знайде службу від 20 до 30 доларів місячно.

Хто бажає інформацій нехай питає нас — а не пожує. Адрес:

Geo. Syrotiuk & Co.,
Box 482,
Vancouver, B. C.,
37—Canada.

Одинокий руский адвокат і нотар з Галичини

Др. Юліян Чупка.

Всі справи в судах і у скваєрів в повітах Люберне і Лякаванна.

Всі справи судові, повновласті, контракти, справи війскові в Галичині.

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.

там де банк Неймета.

Приїжджає до Скрентон (по Понеділка і Четверга о годині 6 вечером.

402 S. Washington Ave.,
Scranton, Pa.

там де банк Райхмана.

Ісус ходить по воді.

Се є один з 73 образків, які находять ся в книжці

„Жите Ісуса Христа“,

котру видала своїм накладом добре всім відома

Русна Ннигарня в Скрентон, Па.

Книжка ся є оправлена в червоне полотно з золотими витисками і містить в собі 300 сторін друку, 73 образків і малу Сьвятої Землі. Ціна одного примірника \$1.50, а хто бере на розпродаж в більшій кількості примірників, тому даємо значний опуст.

Найкрасший дарунок зробите своїм родинам в Старім краю, если зашлете їм книжку „Жите Ісуса Христа“.

Русна Ннигарня продає всякі рускі книжки, церковні і сьвітські. Пишіть по динник ла адресу:

Ruska Kniharnia, Box 128, Scranton, Pa.

Ф. Памм, Бразів, ул. Зелена 3, Австрія, Галичина, австрійська саванна в цілій святій ананісній кашоні "ROSKOPF" доклада на мінути урегульовані по 2 дол. Ті самі правдиві патентовані 4 дол., ті самі в трьох срібних нарисах урядово стемпльовані 5 дол. Ті самі правдиві патентовані 7 дол. Лад-пункти сріблі урядово стемпльовані 1 дол. міцніші 1.50 дол., дуже міцні 2 дол. При замовленні належить відповісти квесту прислати. Оплата від нарки до Америки виносить 50 центів. На жадане посилити великий ілюстрований цінах дармо і оплатно.

Російська Охотничья Флота

Нова пасажирська пароплавна лінія з Нью Йорку до Роттердама і Лібава або назад без переїзду великими двошрубними, скорими пароплавами "Смоленск", "Петербург" і "Саратов".

Дорога з Нью Йорку до Роттердама або назад, триває 9 днів; з Нью Йорку до Лібава або назад 12 днів.

Ціна шифарту: 3 Нью Йорку до Роттердама або з Роттердама до Нью Йорку перша класа 70 дол., друга класа каюта 37 дол., третя класа загальна 30 дол.

3 Нью Йорку до Лібава: перша класа 87 дол., друга класа каюта 47 дол., третя класа загальна 37 дол.

3 Лібава до Нью Йорку: перша класа 87 дол., друга класа каюта 44, третя класа загальна 34 дол.

Кораблі відходять з Нью Йорку "Петербург": Вторник 13 Новаembra в полудне.

"Смоленск": Вторник 27 Новаembra в полудне.

Генеральні Агенти: C. B. Richard & Co. 31—33 Broadway, New York.

Позолочену Годинику за \$3.98 ніхто досі не продавав. Ми пішлимо Вам до огляду срібну гарну 14-каратову золоту Подвійно Золочену годинку C. O. D. за \$3.98 і оплату експресу. Гарантія на 20 літ і ланцюжок в кожній годинці. Са година не хорить як другі, тримає добрий час і витривала як 40-доларова цінна золота година. Са година продається за \$3.98. Ся пішлимо вперед \$3.98 дамо Вам в дарунок перстень або ніж і оплатимо реджистрований листу через що не біжить жодної плати експресу. Дармо одна година сля купити або спродати швидко. Пішлите чи прислати нам адресу: чп жіночу годинку. 34-38 Globe Bldg. Co. Dept. 7 161 Randolph Str., Chicago, Ill.

HARRY NEEDLE 2- Адвокат і Нотар Публичний. Помічає гроші на прапорці. Заступає в справах кримінальних і цивільних. Офіси: 910—911 Meigs Bldg., Scranton, Pa. Вечерами: Spitz Bldg., Olyphant, Pa. Розуміє по руски, польски і словацки.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read **The International Socialist Review** Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Fascism. No free copies. CHARLES H. KERR & COMPANY, Publisher, 34 FIFTH AVENUE, CHICAGO.

Година за ціле життя \$5.95 Правдивий 14 к. Золотом повнений а не позолочений годинник стемпльований в середній 14 к. саратованій на 20 літ. Непігнута як цінна золота година але в срібній, гарно гравіруваний або простий а в срібній, золотом і білим емальований циферблатом; можете его дістати в якій небудь величній: мужський номер 18 або 16 і жіночий, номер 6 або 8. Виспелам експресом C. O. D. і повнаціна его оглядати перед виплатою. Ся переконатся са, що се найкращий годинник за ці гроші, виплати агентом \$5.95 і кошти експресу. Гарний ланцюжок додає даром, а хто пришле вперед гроші, дістане гарне золоте поро або золотий ланцюжок і хрест даром і заощадить кошти експресу. Не бій ся: ми стоїмо на се, що говоримо. Той сам годинник а середом \$10.00 а \$2.00 більше. Пішлите адресу що хочете.

CROWN JEWELRY CO. Dept. 166, 163 E. Randolph St., Chicago, Ill.

— Випишіть ся до "Утальні". Лішко 1.50 дол. на рік. За ті гроші будете діставати одну цілу книжочку кож-дого місяця. Адресуйте: CZYALNIA, Box 353, Scranton, Pa.

Ся \$30 годинка на 1.50 дол. на місяць. Найліпша спосібність купити золото-годинку повну годинку по номінальній ціні. Коверта в повнаціна щирим золото-м і має гарантію на 20 літ випиту на собі. Осередок дуже добрий, 17 каменів. Має патентований регулятор і не змінить на міну. Для тих що люблять годинку, яка тримає добрий час, се як раз година — а віде в сторі не купите еї ніше 30 дол. Щоби розголосити сю годинку як найширше, а протату сліду-ючих 30 днів випишемо еї кождому за 15 дол., в котрих 6 дол. і експрес за-платите коли година до вас прийде, експресовому агенту, а 9 дол. запла-тите місячними ратами по 1.50 дол. на місяць. Если пришлите 6 дол. а замо-влюєм, випишемо вам годинку реджистро-ваною поточно і ланцюжок в додатку — даром. Еї бажите, то після виплати 6 доларів година є Вашою власністю. Ми віримо вам і випишемо, що ренти 9 дол. сплатите нам місячними ратами. Ся хочете заплатити за годинку готів-кою, продамо вам еї за 13.50 дол. Нпи-шіть чи післати вам жіночий чи муж-ський годинник і в одну ковертою чп двома. No. 06 M. Rech & Co., Dept. 319, 151 Randolph Str., Chicago, Ill.

Вироби бразів, манаш, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи. Цінах і пробні вислає даром.

На продаж тано

2 лоти 40x150 і 45x150 (один з них корнеровий) в Скервтон, Па.

Близших пояснень уділяє Редакція "Свободи".

ОДИНОКИЙ РУССКИЙ ГОТЕЛЬ Д. ГОЛОДА 33 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождий Русин маючий яку небудь потребу в Нью Йорку, чи в околиці, повинен вступити до того готелю, бо тут дістане най-адоворші і найтаншій напички всякого рода і пораду, до най-лучше купити шифарту.

Dr. J. SZLUPAS, 1419 N. Main Ave., Scranton, Pa. Можна его бачати в офісі: від 8 ої до 10-ої год. рано, від 2-ої до 4-ої попол., від 7 ої до 10-ої вечер. Old P'hone 1269—B

ЖЕЛІЗНИЦА ДОРЕЛ ЛАЙН

Трени відходять зі Скервтон в буди-ні від 1-ої до 6-ої рано що година, а від 6 рано до 12 в ночи що 20 минут. В Неділю відходять трен від 1-ої рано до 7 що година, а від 7 рано до 12-ої в ночи що 20 минут. Від 3.20 до 6.40 оповуля трен ходять що 10 минут. До Власкери іде трен асего 41 минут. а експресовий, що відходить зі Скервтон (крім Неділі) о 6.36, 8.16 і 10.36 рано а 2.16, 4.36 пополудня іде лшх 33 минут. Наші вери ідуть до Нью-Йорку Парку і П-терсбург. Ми перевозимо також пакунки. B. F. WYLY, Jr traffic manager. Scranton Pa.

David Fuhrman 222 Lackawanna Ave. SCRANTON, PA. Виробляє Братські відзнаки. Шапки, Пояси, Уніформи, Фани Шовкові і вовняні. Old Phone 564-B — "СВОБОДА" посилася гроші до всіх частий світа по тіх самій ціні, що всім чужі агенти. Гроші доко-дають до краю за 12 днів. Чого волот-чистись по чужих, коли сяі можуть авс так само обслужити. Адресуйте: SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

Перша Руска Юлійна Фабрика Цигарів Івана Париляка в Тервил. Коми. Панове бизнесмени! Купуйте цигара у свого, у Русина, а тим научите і своїх костюмерів, аби купували у вас а не у чужих! Если ви не купуете у свого, то не дивуйте ся, если свої будуть вас омпнати. Свій до свого! 40— **JOHN PARYLAK, FINE CIGAR MANUFACTURING, P. O. Box 388, Terryville, Conn.**

Народний Банк 402 S. Washington Ave., на розі River St. Там де бува Бравна аптєна. SCRANTON, PA. Гроші найліпше посилати через сей Банк, бо через 12 днів суть виплачені. Шифарту по 30 доларів. Нотаріально-адвокатська канцелярія. Продає молитвенні книжки і світські читанки. Не забувайте: **Народний Банк, 402 S. Washington Ave., Scranton, Pa.**

MORRIS FORST & CO. COR. SECOND AVE. & SMITHFIELD ST., PITTSBURG, PA. Нас знають в цілій Америці, що ми продаєм ліпшу виску за ту саму ціну як хтонебудь другий в Америці. Платимо експрес від замовлень више \$5.00 на вхсід до Нью Йорку і на захід до Чикаго. На дальші віддалена опускаєм 10 прц. на оплату експресу або фрейту. Враз з замовленем посилаете готівку в реджистрований листі або почтовий переказ до Morris Forst & Co., Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa. Випишіть по приватний ціник. Всі мови. **MORRIS FORST & CO.** Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa.

Л. Корибский Канцелярія Адвокатска 33 Broadway, New York, N. Y. Бюро Адвокатске провадить всякі справи судові, цивільні і карні. Вирабляє повновласти, завішання, контракти купна і продажі, даровизни, скрипти довжні, цесії. Справи спадкові і по-даля гіпотечні, вирабляє позички гіпотечні і сплату довгів. Посередничать при продажі майна в краю. Бюро Нотаріальне займає ся легалізацією всіх правних документів. Справи Війскові, як подане о увільненя від кон-тролі і вправ, о асентерунок в Америці зала-годжує моя Канцелярія війскова. 22-11

Лиш 30 доларів! За шифарту з Роттердаму до Нью Йорку або з Нью Йорку до Роттердам. Дорога морем триває 9 днів. Кораблі відходять: **3 Нью Йорку:** В Вівторок Новаembra 13 в полудне. В Вівторок Новаembra 27 В Вівторок Децембра 13 В Вівторок Децембра 27 **3 Роттердаму:** Октобра 26 го, Новаembra 10 го, Новаembra 24-го, Децембра 7-го. **ТІ САМІ КОРАБЛІ** ідуть також просто до ЛІБАВИ в Росії, і назад. Шифарта з Лібава до Нью Йорку коштує \$31.50. з Нью Йорку до Лібава \$37.00. Хто іде з Росії і хоче мати паспорт, мусить доплатити до шифарту 10 доларів за паспорт. Шифарт і близших пояснень можна дістати в редакції "СВОБОДИ". **SVOBODA, Box 353, SCRANTON, PA.**

Даремні Фарми! Фарми на продаж! Хочеш довідатись про край де уряд дав новим поселенцям найгарнійший земель-новий даром, про край де 100,000 Русин-ам тепер добре поводити ся. **Великий Канадійський Північний Захід.** Ся так, то не занедбай післати ма-лу суму, бо лиш \$1 як річку іред-плату на одинокую руску часовину в Ка-наді, часовина яка що тільки перепов-нена фактами про поступ сего краю, особливо між Русинами там поселенцями. **Руско-Англіійський і Англіійсько-Рус-ний Тлумач.** Книжка, яку кождий Русин повинен мати. Вчить ся скоро по-англіійськи. Навчисама і надрюкована так, щоб васпокоити жадаю Русинів в Аме-риці і Канаді. Много помічників і поуча-ючих відділів. Ціна \$1.50. **Нанадійський Фармер** P. O. Box 82, Winnipeg, Can.

ЧИТАЙТЕ! Спис книжок, які продаємо:

Америка.....15 ц.	Навсрениий Грішник.....20 ц.
Ангел та пустельник і т. і.....15 ц.	Паредний рух австро-угорских Ру-синів.....15 ц.
Біблія Велика.....2 дол.	Новий Завіт.....4 дол.
Борба клас і чому робітничі ор-ганізаують ся.....15 ц.	Образки і загадки.....10 ц.
Бесела книжкотка в ображках.....30 ц.	Окевиданя.....15 ц.
В Старім і Новім краю.....25 ц.	Оповідання про задрхх богів.....10 ц.
Гріхні мільонерів і т. п. С. 7.....15 ц.	Про відступників від рос. кра-вославия.....10 ц.
Дещо в історії православної мі-сії в Америці.....10 ц.	Про нутро землі.....25 ц.
Дещо про звіврата.....30 ц.	Підземні скарби.....25 ц.
Дві левади і т. п. С. 5.....15 ц.	Покуса.....10 ц.
Дорога любови, то Божа дорога С. 6.....15 ц.	Псалтир.....1 дол.
Емігрант.....15 ц.	Розмова Поляка, в Русинном.....10 ц.
Журавлі.....15 ц.	Руско-англіійський словарець.....20 ц.
Житє Ісуса Христа.....1.50 дол.	Релігійні віровани старинних народів.....30 ц.
Житє, варієтки, організації і т. п. в Спол. Державах.....15 ц.	Смерть.....10 ц.
Зуб за зуб.....15 ц.	Стародавні казки та оповідання.....15 ц.
Казки про Жидів.....15 ц.	Стенові люди.....15 ц.
Історія Русів в ображках.....10 ц.	Страйк.....20 ц.
Капітал і праця.....15 ц.	Тарас Шевченко.....15 ц.
Книжка Рахункова.....50 ц.	Тимко Гаврилюк.....15 ц.
Календар.....25 ц.	Уніа в Америці.....20 ц.
Марія.....10 ц.	Хто з чого живе.....15 ц.
Многострадальний народ, огляд історії українського народу.....20 ц.	Які то в люде на землі, в 20 ображках.....50 ц.
	Як мужик ходив до пари правди шукати.....15 ц.
	Через кордон.....15 ц.

Атлас цілого світа, англійський, 105 мап, над 300 сторін, подає імена і людність 40.000 міст цілого світа 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цілого світа 4 стопи широка а 6 стіп довга (інші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англійськими буква-ми і то дуже виразно.

Адресуйте: **Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.**

Чи чули Ви, що „Свобода“ посилася гроші до краю? Чомуж посилася все ще гроші через чужих? Хто пішле до краю через „Свободу“ не менче 50 доларів нараз, той дістане в дарунку гарний налендар. Адрес: **SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA**

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ! Загалом кождий питає: Що буде дальше? Чи піде ро-бота? А може буде страйк? Ніхто не може на се певно відповісти. Чи знаєте де не потрібуете боятися страйку? — На фармі. На фармі не маєте „боса“, ніхто вам не розказує, ані в роботи Вас не нажене. Я вам поможу, стати незалежним. Купити собі фарму. За моім посередництвом можете собі купити фарму в етойтах Вірджинія, Порт Каролайна і Алабама. Добра земля, воздух і вода. Родить ся пшениця, жито, овес, кукурудза, тютюн, виноград, бандурки і всяка зеленина. А все можете добре продати і за готові гроші. — Пишіть на адрес: **JOHN JELINEK,** 1116 PINE ALLEY, BRADDOCK, PA. Напишіть досіте прочитали се оголошенє.

Оден з найбільших броварів в Америці. **ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПО-СІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.** Хто лиш раз по-голова від него коштує сего пива, ніколи не болить, то иншого вже не боєсть здорове і буде пити. **НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕПШТОЮ ХВА-ЛИТИ, БО ДОВРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.** **E. ROBINSON'S SONS,** LAGER BEER BREWERY, 435 to 455 N. 7-th Str. SCRANTON, PA. Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333. NIGHT CALL 4854.